

Doskonalenie
Kadr
Gospodarki

Hongkong

Hongkong

Hongkong

Przewodnik rynkowy
dla przedsiębiorców

eksport

Hongkong

Hongkong

Hongkong

Hongkong

POLSKA AGENCJA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
POLISH AGENCY FOR ENTERPRISE DEVELOPMENT

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA
CENTRUM PROMOCJI

wyinternational
IMC Polska

Spis treści:

	Przedmowa	2
1	Informacje ogólne o kraju	3
1.1	Podstawowe informacje	3
1.2	Ludność, religia i język w Hongkongu	3
1.3	Klimat, warunki geograficzne oraz bogactwa naturalne	4
1.4	Polityka	4
1.5	Przynależność do organizacji politycznych i gospodarczych	5
2	Gospodarka	6
2.1	Charakterystyka głównych sektorów gospodarki Hongkongu	6
3	Przekształcenia strukturalne i system własności	15
3.1	Ochrona praw autorskich, patenty, znaki towarowe, wzory	15
3.2	Kontrakty handlowe	15
3.3	Gwarancje kontraktów handlowych	17
3.4	Zasady przeprowadzania przetargów	17
3.5	Nabywanie nieruchomości przez osoby prawne i fizyczne	19
4	System finansowy	19
5	System podatkowy	21
6	Zakładanie działalności gospodarczej w Hongkongu	22
7	Handel zagraniczny i polityka handlowa	27
7.1	Obroty handlu zagranicznego	27
7.2	Eksport usług	28
7.3	Handel z Chinami	30
7.4	Tendencje w handlu zagranicznym	31
7.5	Regulacje prawne w dostępie do rynku	31
7.6	Uwarunkowania pozataryfowe	32
7.7	System transportowy, wymagane dokumenty, warunki techniczne	35
8	Dotychczasowa współpraca gospodarcza z Polską	36
8.1	Struktura towarowa wymiany z Polską	38
8.2	Poszukiwane towary na rynku	40
8.3	Rozwój współpracy z Polską	41
8.4	Warunki dostępu do rynku	42
8.5	Targi w Hongkongu	42
8.6	Udział Polaków w targach i wystawach	44
9	Warunki podróży i zamieszkania w Hongkongu	46
9.1	Wizy, formalności wjazdowe	46
9.2	Waluta	47
9.3	Zatrudnienie, pozwolenie na pracę	47
9.4	Bezpieczeństwo	48
9.5	Zakwaterowanie	48
9.6	Ważne adresy	52
10	Sztuka prowadzenia negocjacji	53
	Źródła	55

Przedmowa

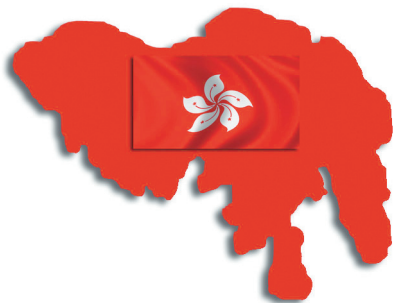
Hongkong jest uznawany za bramę do Chin – bardzo szybko rozwijającego się kraju, który po wejściu do WTO (Światowej Organizacji Handlu) stał się jawnym i przewidywalnym partnerem handlowym m.in. krajów Unii Europejskiej. Hongkong, a właściwie od 1997 roku „Specjalny Region Administracyjny Hongkong” posiada najbardziej wolnorynkową, nastawioną na usługi, gospodarkę na świecie. Rozporządza praktycznie nieograniczonymi zasobami dewizowymi i jest drugim na świecie źródłem bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W handlu z Hongkongiem nie występują żadne bariery i każdy kto ma pomysł i pieniądze na nawiązanie kontaktów handlowych może odnieść sukces. Warunkiem jest poznanie uwarunkowań i rozporządzanie środkami umożliwiającymi promocję w czasie misji czy na wystawach. Materiał, który prezentujemy ma dostarczyć informacji o tym bardzo bogatym, ale i trudnym rynku.

(red)

I. Informacje ogólne o kraju

I.1 Podstawowe informacje

Specjalny Region Administracyjny Hongkong (HK SAR) to niewielki obszar o powierzchni 1 103 km kw., położony w środkowej części południowego wybrzeża Chin nad Morzem Południowo-Chińskim w Azji Płd-Wsch. Obszar ten składa się z kawałka lądu stałego oraz 236 wysp, z czego 80 km² przypada na wyspę Hongkong. Od północy graniczy on z chińską prowincją Guangdong (w tym ze Specjalną Strefą Ekonomiczną Shenzhen).

I.2 Ludność, religia, język

Ludność

Pod koniec 2003 roku ogólna liczba ludności Hongkongu była szacowana na 6,810 mln, z czego 95% stanowili Chińczycy, 1,5% Europejczycy, a pozostałe 3,5% imigranci z innych krajów, głównie z Filipin (ok. 133 000 osób), Indonezji (95 460 osób) i USA (31 330 osób). Średni roczny przyrost naturalny za ostatnie dziesięciolecie wyniósł 1,7 procent. Hongkong należy do najgęściej zaludnionych obszarów świata. Średnia gęstość zaludnienia w całym regionie wynosiła 6 160 osób/km² w 1997 roku.

Spółeczeństwo Hongkongu jest zasadniczo młode. Ponad 32% ludności jest poniżej 24 roku życia, a 37% – w przedziale 25-45 lat. Spółeczeństwo Hongkongu należy także do najdłużej żyjących na świecie, ze względu na wysoki poziom opieki zdrowotnej i higieny. Średnia długość życia wynosi 78,7 lat dla mężczyzn, oraz 84,7 lat dla kobiet. Śmiertelność noworodków należy także do najniższych na świecie i wynosi 4% na 1000 urodzeń.

Religia

W Hongkongu panuje pełna wolność wyznaniowa. Większość ludności to wyznawcy tradycyjnego chińskiego synkretyzmu religijnego, w którym współlistnieją elementy buddyzmu, konfucjanizmu i taoizmu, a 10% to chrześcijanie. Wspólnota chrześcijańska jest podzielona na katolików i protestantów (po około 50% chrześcijan). Ponadto żyje tu 70 000 muzułmanów i od 2 000 do 3 000 żydów.

Język

Języki urzędowe to: język chiński (dialekt kantoński) i angielski. Cała dokumentacja oraz korespondencja handlowa prowadzone są w języku angielskim.

- 95,2% społeczeństwa posługuje się dialektem kantońskim,
- 38,1% – językiem angielskim,
- 25,3% – dialektem mandaryńskim.

1.3 Klimat, warunki geograficzne i bogactwa naturalne

Klimat

Klimat Hongkongu jest zwrotnikowy, monsunowy. W zimę jest zimno i sucho, latem gorąco i wilgotno, a jesienią ciepło, słonecznie i sucho. W Hongkongu sporadycznie występują tajfuny.

Warunki geograficzne

W krajobrazie Hongkongu dominują pagórki, często ze stromymi zboczami. Najwyższym szczytem jest Tai Mo Shan, osiągający 958 m. n.p.m. Niziny zajmują północno-zachodnią część półwyspu. Na całej powierzchni 1 103 km kwadratowych, tylko mniej niż 25% jest zajętych przez zabudowę. Resztę to parki i rezerwy przyrody.

Bogactwa naturalne

Feldspar (minerał tworzący się ze skał metamorficznych, stosowany przy produkcji ceramiki i niektórych elementów optycznych).

1.4 Polityka

Ustrój polityczny

Hongkong do 1 lipca 1997 roku był brytyjską kolonią, od 1 lipca 1998 roku jest Specjalnym Regionem Administracyjnym Chińskiej Republiki Ludowej. Podstawy do istnienia regionu w obecnej formie prawnej dała zasada „jedno państwo, dwa systemy”, wprowadzona przez Deng Xiaopinga pod koniec lat 70-tych. Na jej podstawie, region ten rządzi się specjalnymi prawami zarówno ekonomicznymi jak i społecznymi. Ustrój Hongkongu został określony w Ustawie Zasadniczej (Basic Law) Hongkongu, uchwalonej przez parlament ChRL w 1990 roku oraz we Wspólnej Deklaracji Chińsko-Brytyjskiej z 1984 roku. Specjalny Region Administracyjny ChRL Hongkong po 1 lipca 1997 roku zachował duży stopień autonomii, która nie obejmuje jedynie polityki zagranicznej i obrony, zastrzeżonych dla władz centralnych w Pekinie. Zagwarantowano niezmiennosc systemu politycznego, gospodarczego i stylu życia przez 50 lat (do 2047 roku). Hongkong zachowuje odrębną walutę, pozostaje odrębnym terytorium celnym, wizowym i paszportowym, ma prawo do samodzielnego negocjowania umów

np. o cywilnej komunikacji lotniczej i porozumień o ruchu bezwizowym. Zachowuje także członkostwo w organizacjach międzynarodowych. Hongkong utrzymuje, podobny do poprzedniego, system funkcjonowania administracji i sądownictwa. Szefem administracji jest Donald Tsang.

Podział administracyjny

Wraz z przejściem Hongkongu przez ChRL poszczególne miasta hongkońskie utraciły swój dotychczasowy status. Całe terytorium Hongkongu stało się jednym obszarem miejskim. Utrzymany natomiast został podział na 18 dystryktów.

1.5 Przynależność do międzynarodowych organizacji politycznych i gospodarczych

Ustawa Zasadnicza (Basic Law) określa, że rząd ChRL jest odpowiedzialny za prowadzenie spraw zagranicznych odnoszących się do Hongkongu. Temu służy utworzenie Biura chińskiego MSZ w Hongkongu, tym niemniej ChRL upoważnia Hongkong do prowadzenia wybranych spraw w obszarze stosunków z zagranicą. W umowach Hongkong określany jest jako „obszar odrębnej jurysdykcji”.

Hongkong jest członkiem-założycielem Światowej Organizacji Handlu (World Trade Organization – WTO). Po przyłączeniu do ChRL, SAR Hongkong jest w dalszym ciągu pełnoprawnym członkiem WTO, działając w ramach tej organizacji pod nazwą „Hong Kong, China”. ChRL została formalnie członkiem WTO 11 grudnia 2001 roku. Jej przystąpienie do organizacji nie wpłynęło na charakter udziału Hongkongu w WTO, który jest oddzielnym obszarem celnym i posiada pełną autonomię w kształtowaniu międzynarodowych relacji handlowych.

Rząd Hongkongu utrzymuje kilka swoich przedstawicielstw zagranicznych, używających nazwy Hong Kong Trade & Economic Office i formalnie pozostających w strukturze Biura d/s Przemysłu i Handlu. Polska, podobnie jak i inne kraje europejskie, jest w gestii biura w Londynie.

Na terenie Hongkongu, poza licznymi konsulatami generalnymi i honorowymi prawie stu państw, ma swoją siedzibę pięć przedstawicielstw organizacji międzynarodowych tj. biuro Unii Europejskiej, regionalne biuro na Azję i Pacyfik „Bank of International Settlements”, przedstawicielstwo Wysokiego Sekretarza d/s Uchodźców NZ, biuro regionalne Międzynarodowej Korporacji Finansowej i Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

Hongkong jako centrum regionalne

Hongkong jest traktowany jako baza, z której międzynarodowe przedsiębiorstwa kierują swoimi interesami w regionie Azji i Pacyfiku oraz w Chinach kontynentalnych ze względu na:

- największy na świecie port lotniczy pod względem przeładunku towarów,
- największy na świecie kontenerowy port przeładunkowy,
- największe miasto do prowadzenia biznesu w Azji,
- największy w Azji i czwarty na świecie rynek złota,
- drugi co do wielkości w Azji i dziewiąty na świecie rynek papierów wartościowych,
- trzeci w Azji i siódmy na świecie rynek wymiany walut pod względem obrotów.

2. Gospodarka

Gospodarka Hongkongu jest najbardziej wolnorynkową i najbardziej zorientowaną na usługi gospodarką na świecie. Posiada drugie na świecie zasoby dewizowe na jednego mieszkańca i jest drugim na świecie źródłem bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Gospodarka Hongkongu zanotowała znaczące przyśpieszenie w 2005 roku, a realny wzrost PKB w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 7,3% (8,1% w 2004 r.). Wyniki te są przede wszystkim związane z doskonałymi wynikami eksportu oraz wzrostem konsumpcji i inwestycji. W roku 2005 odnotowano 4%-5% wzrost gospodarczy.

Stopa bezrobocia zmniejszyła się z historycznego rekordu – 8,7% w 2003 roku do 5,6% w 2006 roku (najniższy wskaźnik od 2001 r.).

Deflacja utrzymująca się przez 68 miesięcy została przerwana w lipcu 2004 roku. Od tamtej pory ceny konsekwentnie rosły w niewielkim tempie i w 2004 roku inflacja wyniosła 1,1%.

Całkowity eksport w 2005 roku wzrósł o 11,4% a import zwiększył się o 10,3%. W 2004 roku do Hongkongu przyjechało 23,4 miliona turystów (3,4 razy więcej niż liczba ludności regionu – 7,1%).

2.1 Charakterystyka głównych sektorów gospodarki Hongkongu

Z punktu widzenia polskiej gospodarki, najważniejszy jest eksport towarów na rynek Hongkongu, choć ze względu na charakter naszego przemysłu oraz zapotrzebowanie rynku polskiego, sporo polskich firm może być zainteresowanych importem wielu artykułów wyprodukowanych na terenie Hongkongu.

Spółeczeństwo Hongkongu jest wysoce konsumpcyjne. Wysokie zarobki ludności oraz trend zachowania wysokiego poziomu życia powodują, iż Hongkong jest doskonałym rynkiem zbytu na niemal wszystkie rodzaje towarów. Pod koniec 1997 roku średnia pensja w Hongkongu wynosiła HK\$19000 (2455 USD).

Kobiety zazwyczaj interesują się zakupami odzieży, biżuterii, wyrobów drogerijnych i spożywczych, zaś mężczyźni sprzętem elektronicznym, komputerami jak również odzieżą.

Hongkong ma jedną z najbardziej powiązanych z handlem zagranicznym gospodarkę świata. Udział tego sektora w tworzeniu GDP wynosi ponad 20%. Hongkong obsługuje, dla przykładu, sporą część handlu zagranicznego szybko rozwijających się Chin. Lokalne firmy handlowe (typu: -eksport – import) to zwykle niewielkie podmioty zatrudniające średnio 5 osób. Jedynie około 270 firm z tej branży zatrudnia ponad 100 osób. Obecnie działają na rynku trzy grupy firm:

- tradycyjni pośrednicy w handlu, kojarzący dostawcę z odbiorcą, bazują one głównie na niewielkich kosztach własnej działalności i dobrej znajomości wąskich segmentów rynku,
- handlowcy, angażujący się również w pewne etapy procesu produkcyjnego, dla przykładu są to firmy, które zapewniają producentom surowiec, finansując jego zakup,
- firmy o sporym potencjalne, bardzo poważnie zaangażowane w sferę produkcji, w zasadzie pilotujące wytwórczość (poprzez wykonywanie projektów, zaopatrywanie w wyszukane materiały i surowce do produkcji).

Przemysł odzieżowy

Przemysł odzieżowy jest jednym z najważniejszych sektorów produkcyjnych Hongkongu, w 2001 r. przyniósł on dochód w wysokości 41.1 mld HKD. Ze wszystkich działów produkcyjnych przemysł odzieżowy zatrudnia najwięcej osób. W czerwcu 2003 r. w 1668 zakładach pracowało tu 32,808 osób. Uszyta w Hongkongu odzież jest również głównym lokalnie wytworzonym towarem eksportowym.

Z biegiem czasu coraz większa część produkcji przemysłowej zostaje przesuwana za granicę (off-shore). Z punktu widzenia producentów odzieży do zalet produkcji off-shore należą: tańsza siła robocza, niższe koszty utrzymania infrastruktury oraz możliwość wykorzystania dostępnych za granicą kontyngentów na produkty tekstylne. W rezultacie udział reeksportu w strukturze całkowitego eksportu odzieży z Hongkongu stale wzrasta.

W światowym przemyśle odzieżowym, Hongkong postrzegany jest nie tylko jako dostawca odzieży, ale także jako liczący się ośrodek badania rynku. Firmy zaangażowane w handel odzieżą są bardzo dobrze obeznane z aktualnymi możliwościami na tym

rynku, szczególnie jeżeli chodzi o zaopatrzenie w Chinach. W związku z tym ich działalność poza usługami związanymi z pośrednictwem w handlu, obejmuje także doradztwo w zakresie aktualnej oferty na rynku tekstylnym i odzieżowym, kontroli jakości oraz rozwiązań logistycznych.

W tego typu usługach w Hongkongu pracuje ponad 90 tys. osób zatrudnionych w ponad 16 tys. firm.

Konsumenci na rynku odzieżowym dzielą się na dwie grupy. Pierwsza reprezentuje popyt na wysokiej jakości, konkurencyjną cenowo, masową produkcję. Druga jest gotowa zapłacić więcej za wysokiej jakości odzież, mającą bardziej indywidualny charakter. Ze względu na fakt, że jakość oferowanej odzieży odgrywa rosnącą rolę coraz więcej dystrybutorów przywiązuje wagę do marki ubrań. Wielu wiodących dystrybutorów markowej odzieży zaopatruje się na rynku Hongkongu lub korzysta z usług lokalnych pośredników.

Polskie firmy coraz częściej zamawiają w Chinach (w tym również w Hongkongu) według własnych projektów odzież i obuwie, by sprzedać je w Polsce.

Przemysł elektroniczny

Hongkong jest jednym z największych eksporterów sprzętu elektronicznego na świecie, przy czym znaczna część eksportowanych tu towarów to re-eksport. W roku 2001 Hongkong był największym na świecie eksporterem kalkulatorów i drugim co do wielkości eksporterem aparatów radiowych i telefonicznych. Lokalna produkcja sprzętu elektronicznego jest również nie bez znaczenia. W roku 2001 jej wartość przekroczyła 30 mld HKD, a jej udział w całkowitym eksporcie produktów krajowych wyniósł w roku 2002 39%. Wraz z postępowaniem technologicznym stale rośnie popyt na coraz to nowszej generacji sprzęt elektroniczny. Szczególne powodzenie na rynku mają obecnie bezprzewodowe połączenia internetowe, kamery cyfrowe, DVD oraz odtwarzacze MD oraz MP3.

Finalne urządzenia stanowią 40% eksportu wytwarzanych na miejscu produktów elektronicznych. Większość z nich to artykuły przeznaczone do użytku osobistego lub mających zastosowanie w gospodarstwie domowym. Największą kategorię stanowi sprzęt audiowizualny, następnie zabawki elektroniczne, gry i zegarki elektroniczne, komputery oraz sprzęt telekomunikacyjny. Poza tym, w bardziej ograniczonych ilościach, produkowane lokalnie są kalkulatory, kalendarze i notesy cyfrowe, słowniki elektroniczne, baterie oraz alarmy osobiste i przeciwpożarowe.

Półprodukty stanowią 60% eksportu w tej branży. Wiodącą kategorią są tu części i dodatki do komputerów, po czym obwody scalone i podzespoły oraz różnego rodzaju akcesoria do: sprzętu telekomunikacyjnego i audiowizualnego; maszyn biurowych; kalkulatorów; zegarków i zegarów, a poza tym produkowane lokalnie są oporniki, kondensatory, diody, tranzystory, cewki indukcyjne, kryształy, rezonatory, prze-

łączniki, brzęczyki, ekrany z ciekłego kryształu, płytki do obwodów z nadrukiem oraz transformatory.

Większość produkcji wymagającej dużego nakładu siły roboczej została przeniesiona do Chin. Zakłady elektroniczne w Hongkongu skupiają się przede wszystkim na ostatecznym wykończeniu finalnego produktu, kontroli jakości, zarządzaniu, marketingu i wsparciu logistycznym. W związku z przenoszeniem linii produkcyjnych za granicę, wiele przedsiębiorstw zaangażowanych w przemysł elektroniczny klasyfikowanych jest w ramach sektora usługowego.

Przemysł elektroniczny w Hongkongu jest w dużej mierze uzależniony od importu istotnych komponentów, takich jak obwody scalone oraz płytki półprzewodnikowe. Lokalne firmy sprowadzają te części z całego świata. Inne części potrzebne do produkcji dostępne są zazwyczaj na rynku własnym lub w Chinach.

Polskie towary audiowizualne nie mają większych szans na rynku azjatyckim ze względu na konkurencję producentów japońskich, koreańskich i z innych krajów, produkujących sprzęt renomowanych światowych firm, istnieje jednak zapotrzebowanie na inne towary w opisywanej grupie.

Rynek przemysłu urządzeń elektrycznych

Hongkong produkuje i eksportuje bogaty asortyment elektrycznych urządzeń gospodarstwa domowego, który można podzielić na trzy kategorie:

- urządzenia kuchenne (miksery, tostery, młynki, sokowirówki, rozdrabniacze, czajniki, ekspresy do kawy, kuchenki mikrofalowe, piecyki),
- urządzenia gospodarstwa domowego (klimatyzatory, elektroluksy, żelazka),
- urządzenia osobistego użytku (suszarki, golarki).

Importowano w niewielkich ilościach maszyny o napędzie elektrycznym oraz części, jak również przyrządy elektryczne dla obwodów elektrycznych.

Przemysł zabawkowski

Hongkong jest największym na świecie eksporterem zabawek. Podobnie jak w przypadku innych przemysłów – znaczna część z nich pochodzi z produkcji off-shore. W zakresie produkcji lokalnej Hongkong znany jest z wysokiej jakości zabawek plastikowych i elektronicznych. Najbardziej popularne zabawki plastikowe to lalki, domki dla lalek, zestawy do udawania – kuchenne, lekarskie, plastikowe odkurzacze itd. W kategorii zabawek elektronicznych największym powodzeniem cieszą się zabawki na baterie, w tym zwłaszcza – zdalnie sterowane. Przeniesienie części produkcji do Chin zwiększyło konkurencyjność cenową eksportu z Hongkongu. Rola lokalnego przemysłu zabawkowskiego coraz bardziej zmierza ku kontroli jakości, zarządzaniu, marketingowi, projektowaniu i planowaniu.

Konkurencja w tym sektorze jest duża, zwłaszcza ze strony chińskich producentów. Sytuacja rynkowa sprzyja firmom, które przyjmują mniejsze zamówienia i zapewniają szybszą dostawę towaru. Największy wzrost w popycie spodziewany jest w zakresie zaawansowanych technologicznie zabawek elektronicznych, zwłaszcza takich, które wykorzystują możliwości Internetu. Poza tym wyzwaniem dla sektora zabawkowego są zmieniające się preferencje konsumentów, którzy coraz częściej wymagają by oferowane produkty posiadały oryginalne rozwiązania dające poczucie, że nie są one wytworem masowej produkcji.

Gry i zabawki są najczęściej importowanym towarem przez polskie firmy z Hongkongu. Eksport polskich zabawek do tego kraju był niewielki.

Przemysł spożywczy

Hongkong jest ważnym azjatyckim producentem i eksporterem żywności. Produkty z tego kraju są znane zarówno na rynkach azjatyckich, jak też europejskich i amerykańskich. Przemysł ten jest zorientowany na eksport i reeksport towarów. Największymi partnerami są Chiny i USA.

Hongkong jest głównym dostawcą zachodnich produktów na rynek chiński i ze względu na coraz bardziej rosnące zapotrzebowanie na tego typu produkty, polscy eksporterzy mogliby tu szukać swojej szansy.

Przemysł komputerowy

Hongkong jest znanym światowym producentem i eksporterem sprzętu komputerowego. Największym produktem eksportowym są części, podzespoły komputerowe, komputerowe systemy peryferyjne, zestawy komputerowe.

Hongkong jest doskonałym rynkiem importowym dla polskich firm komputerowych, przede wszystkim w zakresie części i podzespołów komputerowych. Dotyczy to również dysków optycznych, których szeroki asortyment jest produkowany w Hongkongu.

Przemysł drukarski

W Hongkongu istnieje bardzo rozbudowany przemysł drukarski. Jest on wykorzystywany przez światowe koncerny wydawnicze i prasowe. Pozycja tego przemysłu została zbudowana na wysokiej jakości produktach, szybkiej dostawie do odbiorcy, konkurencyjnych cenach oraz możliwości wykonywania krótkoterminowych zamówień drukarskich. Do najważniejszych eksportowych produktów zalicza się książki, broszury, foldery oraz naklejki i etykiety wykorzystywane do pakowania różnego rodzaju towarów. Drukuje się tutaj także materiały reklamowe, komercyjne katalogi, kalendarze, pocztówki oraz kartki okolicznościowe.

Polskie firmy wydawnicze mogłyby wykorzystywać Hongkong jako swoją bazę produkcyjną lub rozwinąć już prowadzoną działalność.

Przemysł obuwniczy

Hongkong jest drugim największym producentem obuwia (po Włoszech). Miejscowy przemysł obuwniczy jest jednym z najważniejszych elementów eksportu terytorium. Wymiana handlowa z Polską w tej gałęzi przemysłu jest na dosyć wysokim poziomie.

Obuwie jest, obok odzieży najważniejszym produktem eksportowym Hongkongu do Polski. Polska eksportuje część swojej produkcji z przeznaczeniem na reeksport na rynek chiński.

Przemysł papierniczy

Hongkong produkuje szeroki asortyment materiałów biurowych i papierniczych. Najważniejszą grupą eksportową są produkty wykonane z papieru: zeszyty, albumy, pamiętniki, pudełka na prezenty, torby na zakupy, papier pakowy, wzory rachunków. Inne ważne produkty to: materiały szkolne z plastiku, materiały biurowe z materiałów sztucznych (np. do bindowania), kleje, pióra, długopisy, ołówki. Wiele z nich drukowanych jest na zamówienie poszczególnych sprzedawców (z bazami, sloganami reklamowymi). Wiele opakowań jest wykonana ze skóry, plastiku, metalu.

Ze względu na zapotrzebowanie na materiały biurowe (papier), polski przemysł papierniczy miałby szansę sprzedawać swoje towary na tamtejszy oraz chiński rynek. Papier jest jednym z najważniejszych polskich produktów eksportowych do Hongkongu.

Przemysł drzewny i meblarski

Firmy z Hongkongu produkują szeroki asortyment mebli z przeznaczeniem zarówno dla biur, jak i dla domów prywatnych. Materiałami, z których wykonuje się meble są: drewno, metal, kamienie, bambus, szkło. Bardzo popularne w Hongkongu i Chinach są meble ratanowe. Niektóre firmy z Hongkongu specjalizują się w reprodukcji antycznych mebli chińskich. Wielu producentów wytwarza meble według własnych oryginalnych wzorów i na zamówienie. Hongkong jest uzależniony od importu materiałów do produkcji mebli (szczególnie drewna bukowego).

Polscy przedsiębiorcy mogliby eksportować meble ratanowe oraz krzesła.

Przemysł jubilerski

Przemysł jubilerski w Hongkongu jest zdominowany przez wyroby z metali i kamieni szlachetnych. Na rynku lokalnym poważnym odbiorcą są turyści. Wliczając reeksport Hongkong jest czwartym na świecie eksporterem biżuterii (po Włoszech, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii), jest także wiodącym eksporterem pereł.

Ze względu na duże zapotrzebowanie szanse na rynku w Hongkongu miałby polscy eksporterzy imitacji biżuterii.

Usługi budowlane

Firmy budowlane z Hongkongu najbardziej znane są w ze swych możliwości w zakresie: szybkich i solidnych konstrukcji wielopiętrowych bloków mieszkalnych i biurowców; obsługi kompleksowych kontraktów typu „zaprojektuj i zbuduj” oraz w zakresie technologii osuszania łądu.

Dochód z budownictwa stanowi około 4,8% PKB Hongkongu. Sektor zatrudnia 66 tys. robotników budowlanych, ponadto w związanych z nim usługach, pracuje ok. 180 tys. architektów, inżynierów i geodetów.

Usługi budowlane w Hongkongu charakteryzuje duże rozdrobnienie firm, znaczna ilość zleceń dla podwykonawców oraz obecność na rynku zagranicznych kontrahentów. Duże przedsiębiorstwa specjalizują się w kompleksowej obsłudze projektów; popyt na nie stale wzrasta. Prace wykonywane za granicą stanowią ok. 10-15% całości usług. Głównymi ich odbiorcami są Chiny kontynentalne oraz państwa w Azji Południowo-Wschodniej.

W Hongkongu nie stosuje się żadnych formalnych restrykcji przy udzielaniu zleceń na prace budowlane. Przedsiębiorstwa zagraniczne traktowane są w ten sam sposób co lokalne. Na tych samych zasadach mogą też brać udział w przetargach publicznych.

Firmy budowlane z Hongkongu mogą działać na terenie Chin na zasadach całkowitej własności. W ramach umowy CEPA zostały one zwolnione z obowiązującego zagranicznych kontrahentów, wymogu ograniczającego ich zakres działań tylko do realizacji przedsięwzięć typu joint-venture, w których zagraniczny wkład przekracza 50%. Obecnie firmy z Hongkongu mogą brać udział w przetargach na realizację projektów typu joint-venture niezależnie od wielkości zainwestowanego w te projekty kapitału zagranicznego.

W 2001 r. rząd Hongkongu rozpoczął działania mające na celu promocję przyjaznych dla środowiska i oferujących większy komfort swym użytkownikom budynków zwanych „Green and Innovative Building” lub „intelligent building”. Stymulowany w ten sposób wzrost zapotrzebowania na nowe, przyjazne środowisku technologie oraz systemy informatyczne ułatwiające zarządzanie takimi budynkami powinno wzbudzić zainteresowanie wśród polskich eksporterów.

Usługi architektoniczne

W zakresie usług architektonicznych Hongkong od lat pozostaje w światowej czołówce. Znany jest szczególnie z ekspertyzy w dziedzinie projektów konstrukcji wielopiętrowych, zagospodarowywania zbroczy oraz planowania obszarów gęsto zabudowanych. W słynnym, nowoczesnym centrum miasta stoi wiele budynków zaprojektowanych przez lokalnych architektów. Opracowywane w Hongkongu projekty powstają przy zastosowaniu najnowszych technologii informatycznych, umożliwiających uzy-

skanie wysokiej jakości rozwiązań. Eksport usług architektonicznych odgrywa w Hongkongu znaczącą rolę. Firmy z Hongkongu projektują osiedla mieszkaniowe, hotele, centra handlowe oraz inne konstrukcje budowlane na terenie całego regionu.

Zgodnie z postanowieniami umowy CEPA biura architektoniczne z Hongkongu mogą zakładać przedsiębiorstwa w Chinach ze stuprocentowym udziałem własnym. Zwolnione są tym samym z wymogu, obowiązującego innych inwestorów zagranicznych, do zakładania przedsiębiorstw typu joint-venture. Posiadanie w Chinach lokalnego partnera ma jednak te zalety, że może on być pomocny zagranicznym firmom w pokonywaniu niezliczonych formalności administracyjnych.

Trwający od lat dynamiczny wzrost gospodarczy Chin i związana z nim rozbudowa infrastruktury, zapewnia duży popyt na usługi architektoniczne. Zwiększonymi inwestycjami w budownictwie mieszkaniowym zaowocowała wprowadzana od roku 1998, przez rząd centralny, reforma polityki mieszkaniowej. Ponadto, w najbliższym czasie dodatkowe zapotrzebowanie generować będą wystawa „World Expo” w Szanghaju oraz igrzyska olimpijskie w Pekinie.

Hongkong, zarówno ze względu na swą własną dynamikę, jak również na położenie w szybko rozwijającym się regionie, jest atrakcyjnym miejscem dla architektów z całego świata, w tym także dla firm z Polski. Polscy architekci od lat współpracują z tutejszymi biurami projektowymi oraz biorą udział w konkursach na najlepsze projekty. Wraz z postępem technologicznym, tego typu współpraca powinna się dalej rozwijać.

Wszystkie osoby oferujące w Hongkongu usługi architektoniczne muszą zarejestrować się w lokalnym Instytucie Architektów (Hong Kong Institute of Architects).

Usługi inżynierskie

W Hongkongu pracuje ok. 20 tys. inżynierów, z tego ponad połowa zatrudniona jest w sektorze budowlanym (zarządzanie projektami, usługi budowlane i doradztwo), pozostała zaś część to inżynierowie-specjaliści w zakresie elektroniki, elektryki, mechaniki, chemii, badań laboratoryjnych, innych usług technicznych oraz inżynierii wodnej.

Kwalifikacje inżynierów, którzy uzyskali swoje tytuły w Hongkongu są uznawane w wielu państwach na świecie. W Hongkongu pracują również inżynierowie wykształceni za granicą. Poza wymogiem posiadania niezbędnych kwalifikacji do wykonywania zawodu, w Hongkongu nie stosuje się żadnych formalnych barier w dostępie do rynku usług inżynierskich.

Zgodnie z postanowieniami umowy CEPA, firmy z Hongkongu mogą zakładać w Chinach swoje przedsiębiorstwa oferujące usługi w zakresie inżynierii budowlanej na za-

sadach całkowitej własności. Gwarantuje im to niezależność i swobodę działania, jakiej nie mają inni inwestorzy zagraniczni, działający jedynie w ramach joint-venture.

Podobnie jak w innych dziedzinach gospodarki, Chiny są głównym odbiorcą eksportu usług inżynieryjnych z Hongkongu. Popyt na nie stymuluje dynamiczny wzrost gospodarczy, którego wynikiem jest potrzeba rozbudowy i unowocześniania istniejącej infrastruktury. Nowe możliwości dla tego sektora pojawiają się w najbliższym czasie w Chinach Zachodnich, w związku z rządowym planem wspierającym uprzemysłowienie tych regionów.

Wzrost popytu na usługi inżynierów nastąpi również wraz z realizacją budowy obiektów na wystawę „World Expo” w Szanghaju oraz igrzyska olimpijskie w Pekinie. Eksport usług w zakresie inżynierii nie budowlanej odbywa się zwykle pośrednio, poprzez eksport zaawansowanych technicznie produktów z Hongkongu oraz, w miarę przenoszenia się bazy produkcyjnej do Chin, – eksport technologii.

Dla polskich firm oferujących usługi inżynieryjne, zwłaszcza budowlane, docelowym rynkiem eksportowym są Chiny, nie sam Hongkong. Polskie firmy, zwłaszcza te, które są w stanie zaoferować wysokiej jakości ekspertyzę w poszczególnych dziedzinach takich jak np. budowa elektrowni wodnej, kopalni lub oczyszczalni ścieków, powinny z uwagą śledzić przebieg ogłaszanych w Chinach przetargów. Trzeba przy tym pamiętać, że ogólny trend sprzyja firmom, które są w stanie zaoferować całościową obsługę budowy poszczególnych projektów.

Główną organizacją branżową w tym sektorze jest Instytut Inżynierów (Hong Kong Institution of Engineers – HKIE). Na podstawie przyjętych przez siebie standardów, Instytut ocenia kwalifikacje lokalnych inżynierów w szerokiej gamie dyscyplin. Instytut posiada ponad 10 tys. członków.

Usługi prawnicze

Sektor usług prawniczych w Hongkongu zatrudnia ok. 5 tys. prawników, w tym 800 adwokatów. Na rynku działa ponad 640 firm prawniczych. Głównymi ich klientami są lokalne i chińskie przedsiębiorstwa, które poszukują ekspertyzy prawnej przy zawieraniu i interpretacji umów oraz przy rozstrzygnięciu sporów. Pod względem dostępu do rynku usług prawniczych, Hongkong jest najbardziej otwartą gospodarką w Azji. Sprzyjające warunki dla rozwoju tej branży są powodem, dla którego wiele międzynarodowych firm zakłada tu swoje oddziały.

Rynek usług ubezpieczeniowych

Pod względem średniej wartości ubezpieczenia na osobę, Hongkong jest drugim, po Japonii, rynkiem usług ubezpieczeniowych w Azji. Działa tu 190 licencjonowanych firm ubezpieczeniowych, w tym 95 z zagranicy. Na rynku dominują duże przedsiębiorstwa, oferujące szeroką gamę usług w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji.

3. Przekształcenia strukturalne i system własności

3.1 Ochrona praw autorskich, patenty, znaki towarowe, wzory

W Hongkongu, który coraz bardziej staje się miejscem tworzenia projektów i nowych rozwiązań systemowych w różnych branżach wytwórczości i usług, sprawa regulacji prawnych związanych z ochroną własności intelektualnej jest od dawna bardzo zaawansowana. W ramach struktur rządowych funkcjonuje Departament Własności Intelektualnej z poważnymi uprawnieniami.

Ustawa o Patentach nakłada obowiązek chronienia wynalazków i ustala dwie grupy patentów, tzn. patent standardowy i patent zarejestrowany na krótki okres. W pierwszym przypadku, pod warunkiem wniesienia stosownej opłaty, ochrona patentowa rozciąga się na okres dwudziestu lat, w drugim natomiast – nie przekracza ośmiu lat. Ochrona patentowa udzielana jest jedynie tym wyrobom bądź rozwiązaniom, które mają cechy wynalazku bądź innowacyjności. Lokalne prawo patentowe ma charakter terytorialny i ochrona patentowa dotyczy jedynie obszaru Hongkongu. Cytowana Ustawa o Patentach zakłada dwustopniową procedurę ubiegania się o ochronę patentową. W pierwszej fazie aplikant składa podanie o wpisanie wniosku patentowego w jednym z upoważnionych biur patentowych, a są to State Intellectual Property Office, United Kingdom Patent Office i European Patent Office (gdy aplikant chce dokonać rejestracji wniosku w Zjednoczonym Królestwie). W drugiej fazie procedury, aplikant występuje o formalne zarejestrowanie patentu.

Znak handlowy jest również chroniony postanowieniami Ustawy o Znakach Handlowych, która określa szczegółowo podstawę i kryteria rejestracji znaku, jak i prawa wynikające z zarejestrowania znaku handlowego. Właściciel znaku handlowego ma wyłączne prawo do używania znaku na swoich wyrobach i może podjąć postępowanie prawne przeciwko komukolwiek, kto używa znaku bez zgody właściciela.

Cały pakiet ustaw związanych z ochroną własności intelektualnej jest zgodny z postanowieniami i rozwiązaniami wyznaczonymi w tej dziedzinie przez umowę międzynarodową TRIPS (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights).

3.2 Kontrakty handlowe

W Hongkongu dominują typowe formy rozwiązań prawnych przy formułowaniu tekstu kontraktu. Podstawową formą płatności jest akredytywa dokumentowa (Letter of Credit). Walutą kontraktu jest najczęściej dolar amerykański. Termin płatności: 60-90 dni po dostawie.

Jednym z zasadniczych elementów działalności handlowej jest wysoka etyka lokalnych partnerów, stąd szczególną wagę przywiązuje się do dotrzymywania zasadniczych terminów w kontrakcie, czyli, terminu dostawy z jednej strony i płatności na czas z drugiej.

Większość importowanych towarów rynkowych odnosi się do konkretnych norm i standardów międzynarodowych, co zapisywane jest w kontrakcie. Podobnie dokumenty wymagane dla wybranych towarów przez lokalne przepisy (typu – Zaświadczenie o Pochodzeniu Towaru „Certificate of Origin”), bądź konieczne pozwolenia do uzyskania przed wysyłką towaru, są jasno określone w kontrakcie. Informacji na temat pozwoleń (licencji) na przywóz różnych towarów (typu artykuły żywnościowe, farmaceutyki, chemikalia itp.) można uzyskać w:

Trade Licensing Section of Trade Department
700 Nathan Road, Kowloom
Tel: (852) 2398 5559 lub 2398 5560
Fax: (852) 2789-2491

Spedycja odbywa się jedynie drogą morską (stąd w tekście kontraktu za datę dostawy uznaje się tą, która widnieje na konosamencie – B/L), lub powietrzną (w tym przypadku dokumentem spedycyjnym jest AWB (Airway Bill) – lotniczy list przewozowy). W zależności od specyfiki towaru i uzgodnień między partnerami, w przypadku transportu morskiego stosuje się najczęściej formułę dostawy FOB – Polish Port lub CIF – Hongkong.

Językiem kontraktu jest język angielski. W przypadku wejścia na drogę prawną, kontrakt jest podstawą w rozstrzygnięciu sporów.

Przedstawiciele firm, którzy chcieliby bliżej poznać wewnętrzne wymagania, jakim muszą sprostać importerzy z Hongkongu, powinni zajrzeć na stronę internetową: <http://www.justice.gov.hk/>, gdzie, w ramach systemu BLIS (Bilingual Laws Information System) zgromadzone są wszystkie dokumenty ustawowe m.in. -Sale Ordinance z szeregiem definicji odnoszących się do obrotów.

Warunki płatności

Większość firm polskich przeprowadza transakcje handlowe z firmami na terenie Hongkongu w dolarach USA, euro lub innych walutach zachodnioeuropejskich. Zazwyczaj importerzy z Hongkongu używają waluty amerykańskiej.

Najczęściej stosowaną formą płatności w Hongkongu jest akredytywa. Nie jest ona popularna w Polsce ze względu na koszty bankowe i wysokie stopy procentowe. Zazwyczaj termin płatności wynosi 60- 90 dni od daty wysyłki. Banki w Hongkongu preferują akredytywy potwierdzone przez duże banki (Citibank, Chase Manhattan). Niektóre banki są gotowe do kredytowania eksportu z Hongkongu bez wspomnianego potwierdzenia. Inną popularną formą zapłaty jest tzw. dokument zamiast zapłaty (Document Against Payment).

Wielkość zamówienia

Najmniejszą wielkością zamówienia przy transakcjach pomiędzy Europą a Dalekim Wschodem jest jeden kontener o objętości 20”, chociaż w przypadku niektórych firm minimalne zamówienie jest większe.

Dalsza dystrybucja towarów

Wiele firm w Hongkongu zamawia towary w celu ich dalszego wyeksportowania na inne rynki azjatyckie, w szczególności na rynek chiński. W przypadku zapotrzebowania na rynek wewnętrzny Hongkongu, towary zostaną później dystrybuowane do lokalnych sklepów, większych domów towarowych oraz supermarketów.

3.3 Gwarancje kontraktów eksportowych rządu Hongkongu

Hong Kong Export Credit Insurance Corporation (ECIC) został założony w 1966 roku, w celu zapewnienia protekcji ubezpieczeniowej dla eksporterów z Hongkongu przeciwko ryzyku niepłatności. Jego kapitał należy do rządu Hongkongu, co gwarantuje maksymalną odpowiedzialność kontyngentu. Misją korporacji jest wspieranie handlu zagranicznego i zapewnienie profesjonalnych, ukierunkowanych na klienta usług. ECIC prowadzi szeroki zakres usług ubezpieczeniowych dla eksporterów towarów i usług w zakresie kredytowania. Zagraniczni odbiorcy muszą spłacić ten kredyt w ciągu 180 dni. W przypadku eksportu dóbr inwestycyjnych zabezpiecza się transakcje przy kredytach udzielanych na 5 lat i dłużej. Rekompensaty sięgają 90% poniesionych strat.

System gwarancji kredytowych promuje eksport w warunkach dekoniumkiury w regionie. Jest on przeznaczony dla małych i średnich przedsiębiorstw, które będą mogły ubiegać się o pożyczkę, przedkładając w instytucjach kredytowych autoryzowanych przez CGS zawarty kontrakt eksportowy.

3.4 Zasady przeprowadzania przetargów

Jak we wszystkich procedurach gospodarczych działających w Hongkongu, również w przypadku przeprowadzania przetargów dotyczących zakupów dla instytucji państwowych przestrzegane są następujące podstawowe wymogi:

- jasność i jednoznaczność wymagań przetargowych
- równe traktowanie wszystkich oferentów
- przejrzystość procedur

Jednym z głównych pryncypiów stosowanych w procedurze przetargowej jest kierowanie się oceną całościowej przydatności danego towaru czy usługi dla finalnego użytkownika. Cena ofertowa nie jest zatem jedynym wyznacznikiem atrakcyjności przedmiotu oferty.

Proces dokonywania zakupów w ramach przetargów regulują przepisy (Stores and Procurement Regulations) wydane przez Sekretarza d/s Finansów w ramach Ustawy o Finansach Publicznych. Przepisy te podlegają sporadycznie minimalnym zmianom. Cały pakiet regulacji dotyczących przetargów jest w pełni zgodny z wymogami WTO GPA w tym zakresie. Omawiane przepisy odnoszą się do zakupów wszelkich dóbr dokonywanych w imieniu rządu, z wyłączeniem gruntów i budynków, jak również obejmują zakup usług dokonywanych dla lub w imieniu instytucji rządowych, łącznie z kontraktami budowlano-inżynieryjnymi.

Specyfikacje przetargowe muszą jasno określać wymagania w stosunku do przedmiotu przyszłego kontraktu. Gdzie możliwe, stosowane są międzynarodowe standardy i wymogi. Szczególnie ściśle przestrzega się zasady, by wymogi przetargowe nie faworyzowały wybranych oferentów.

Dokumentacja przetargowa zawiera także standardowy kontrakt precyzujący podstawowe wymagania, szczególne warunki, szczegółowe tabele cenowe, formularze dla wyspecyfikowania elementów i charakterystyk przedmiotu oferty. Zwykle dokumenty przetargowe można uzyskać gratis, choć nie jest to regułą i przy niektórych przetargach trzeba za dokumentację zapłacić.

Zawiadomienie o przetargu zawiera zawsze następujące elementy:

- szeroki opis wymogów co do przedmiotu przetargu,
- szacowane wielkości / ilości i terminy dostaw / realizacji,
- termin zamknięcia przetargu,
- miejsce złożenia oferty przetargowej,
- informacja, czy zakup jest dokonywany w ramach WTO GPA,
- gdzie można uzyskać / zakupić dokumenty przetargowe,
- nazwisko osoby, do której można kierować zapytania.

Zwykle oferentom daje się co najmniej trzy tygodnie na przygotowanie dokumentów przetargowych. W przypadku zakupów w ramach WTO GPA okres ten wynosi minimum 40 dni. W uzasadnionym przypadku dokonania nagłego zakupu, departament zaopatrzenia musi uzyskać zgodę na skrócenie terminu od Dyrektora d/s Logistyki, który działa z upoważnienia Sekretarza d/s Finansów.

W przypadku ofert na dostawę towarów ceny powinny być kalkulowane na bazie FOB (Free on Board), CIF (Cost, Insurance, Freight) lub DDP (Delivered Duty Prepaid).

W szczególnych wypadkach wymaga się od oferentów podania ceny na bazie FIS (Free into Storehouse including stacking). Warunki płatności są opisane szczegółowo w dokumentach przetargowych. W przypadku lokalnych dostawców bądź wykonawców, płatność dokonywana jest czekiem, natomiast w przypadku zagranicznych partnerów dominuje akredytywa (Letter of Credit).

Ocena ofert przetargowych i wybór najkorzystniejszej oferty opiera się na analizie takich typowych elementów jak stopień zgodności przedmiotu oferty z wymogami specyfikacji przetargowych, czas dostawy bądź wykonania usługi, zaproponowane rozwiązania projektowe, serwis posprzedażny, gwarancja itp. W przypadku zgodności technicznej z wymogami, kontrakt przyznaje się oferentowi podającemu najniższą cenę.

Po analizie złożonych ofert departament zaopatrzenia przedkłada odpowiedniej komisji rekomendacje co do wyboru konkretnej oferty. Na mocy decyzji Sekretarza d/s finansów w procedurach przetargowych działają cztery komisje zajmujące się rozstrzygnięciem przetargów o różnej wartości. Najistotniejszą rolę pełni Centralna Kom-

sja Przetargowa, która zajmuje się przetargami na dostawy towarów o wartości powyżej 10 milionów dolarów i na usługi np. budowlane przekraczające 30 milionów. Pozostałe trzy komisje to m.in. Komisja Robót Publicznych rozstrzygająca o przetargach na usługi i towarzyszące dostawy o wartości nie przekraczającej 30 milionów dolarów. Komisja Przetargowa Departamentu Zaopatrzenia decyduje w procedurach przetargowych na dostawy o wartości poniżej 10 milionów dolarów, natomiast wyborem kontraktora w przypadku dostaw dla żeglugi, których zakładana wartość nie przekracza 5 milionów dolarów zajmuje się Komisja Przetargowa Departamentu Morskiego.

Dalsze informacje co do procedur przetargowych, spodziewanych w najbliższej przyszłości przetargów i danych co do przyznanych w ostatnim okresie kontraktów można uzyskać w trzech głównych instytucjach zajmujących się tą sferą działalności:

- **Financial Services and Treasury Bureau (The Treasury Branch)**
<http://www.info.gov.hk/fstb/tb>
- **Government Logistics Department**
<http://www.gld.gov.hk>
- **Environment, Transport and Works Bureau**
<http://www.etwb.gov.hk>

3.5 Nabywanie nieruchomości przez osoby prawne i fizyczne

Nabywanie nieruchomości podlega klarownym zasadom. Zakupu gruntów będących własnością rządu dokonuje się w drodze przetargów. Jeśli chodzi o zakup nieruchomości to pewne ograniczenia (konieczna formalna zgoda na zakup) odnoszą się jedynie do obywateli z ChRL, tym niemniej, rozwój współpracy Hongkongu z Chinami powoduje naciski, by bariery te stopniowo znosić.

4. System finansowy

Bankowość

Hongkong jest jednym z największych centrów bankowych na świecie: 73 ze 100 największych banków ma tu swoje oddziały. Pod względem wartości przeprowadzanych transakcji zagranicznych Hongkong jest trzecim co do wielkości centrum bankowym w Azji, pod względem wielkości konsorcjów pożyczkowych – drugim po Japonii. Dzięki uczestnictwu tak potężnego sektora bankowego na lokalnej giełdzie, zajmuje ona 7 miejsce na świecie pod względem obrotów na rynku walutowym, której średni dzienny obrót wynosi 80 mld USD.

Warto również zaznaczyć, że w umowie CEPA przewidziano pakiet inicjatyw mających na celu zachęcenie chińskich instytucji finansowych do otwierania swoich oddziałów w Hongkongu. Ich udział na rynku jeszcze bardziej podniesie status Hongkongu jako regionalnego centrum bankowego.

Marketing

Hongkong jest również regionalną bazą dla międzynarodowych firm marketingowych. Mają one tu zapewnione swobodne warunki rozwoju i dogodny dostęp do Chin i gospodarek regionu Azji Południowo-Wschodniej. Poza tym samo terytorium ma wysoko rozwinięty rynek konsumencki, który sam w sobie generuje duże zapotrzebowanie na usługi w zakresie reklamy i marketingu, a także może służyć za pole doświadczalne przy testowaniu skuteczności różnego rodzaju nowych technik.

Firmy marketingowe w Hongkongu oferują usługi w zakresie reklamy, doradztwa w zakresie wizerunku firmy, kontaktów z mediami, organizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz badania rynku. Trend sprzyja największym firmom, które mogą zaoferować pełną gamę usług, zapewniając tym samym kompleksową obsługę klienta.

Popyt na usługi marketingowe i reklamę wzrasta w miarę jak coraz więcej chińskich przedsiębiorstw zwraca uwagę na wpływ profesjonalnie zorganizowanej promocji na wzrost popytu i co za tym idzie – zyski. Rosnące znaczenie ma również ochrona praw autorskich i znaków towarowych.

Rynek papierów wartościowych

Hongkong posiada drugi co do wielkości w Azji rynek papierów wartościowych. W czerwcu 2003 r. na lokalnej giełdzie notowane były 824 spółki z całkowitym kapitałem w wysokości 501 mld USD. Rynek papierów wartościowych Hongkongu należy również do najbardziej płynnych na świecie. Nie stosuje się na nim kontroli obrotów ani podatku od dywidend.

Giełda Hongkongu jest też drugą co do wielkości w Azji pod względem subskrypcji kapitałowych. Jej pozycję umocniło rozpoczęcie w roku 1999 działalności rynku papierów wartościowych o nazwie Growth Enterprise Market (GEM), na którym notowane są mniejsze, szybko rozwijające się firmy.

Uczestnikami rynku są banki inwestycyjne, banki komercyjne, przedsiębiorstwa finansowe oraz firmy brokerskie.

Rynek papierów wartościowych w Hongkongu nabiera coraz bardziej międzynarodowego charakteru. Coraz częściej pojawiające się na nim oferty mają charakter globalny. W ramach tzw. „cross-trading” Giełda Hongkongu współpracuje z Giełdą Londyńską.

Giełda w Hongkongu odgrywa znaczącą rolę przy finansowaniu prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw w Chinach oraz przy gromadzeniu funduszy na program rozbudowy infrastruktury.

Układ CEPA stwarza korzystne warunki, by współpraca w tej dziedzinie dalej się rozwijała. Specjaliści od obrotu papierami wartościowymi z Hongkongu mogą prowadzić działalność na rynku chińskim, zaś Giełda Hongkongu będzie miała przedstawicielstwo w Pekinie.

5. System podatkowy

System podatkowy – podatki dochodowe, VAT, akcyzy itp.

System podatkowy Hongkongu posiada cztery główne zalety, które powodują, że, mimo, iż obszar ten nie stosuje praktyk znanych z rajów podatkowych, przyciąga on wielu inwestorów swoją atrakcyjnością. Wspomniane zalety to:

- generalnie niskie stawki podatkowe,
- tylko przychody i zyski uzyskiwane na terenie Hongkongu podlegają opodatkowaniu,
- opodatkowaniu nie podlegają zyski z lokat kapitałowych typu odsetki, dywidendy itp.,
- korzystne zasady stosowania odpisów i amortyzacji.

Podstawowe stawki podatkowe przedstawiają się następująco:

- podatek od zysku osób prawnych (cpt) wynosi 17,5%,
- podatek od zysku osób fizycznych (ppt) wynosi 15.5%.

Rząd Hongkongu jest zobowiązany zapisem w ustawie zasadniczej (Basic Law) do utrzymywania niskich podatków. Hongkong posiada bardzo prosty i przejrzysty system podatkowy, w którym podatki pobiera się od ściśle określonych kategorii tzn. zysków osiągniętych przez osoby prawne, płac i dochodu z wynajmu nieruchomości. System ten różni się zatem zasadniczo od stosowanego w wielu krajach modelu naliczania podatku na bazie zagregowanych dochodów konkretnej osoby. Przedmiotem opodatkowania w Hongkongu są jedynie te przychody, które zostały osiągnięte przez dany podmiot z działalności produkcyjnej, usługowej bądź pochodnej aktywności gospodarczej prowadzonej na terenie Hongkongu. Dla zapewnienia niezbędnej jednoznaczności systemu, regulacje szczegółowe precyzują zasady określające źródła uzyskiwania przychodów.

Podatek od osób fizycznych (indywidualny) odnosi się także tylko do dochodów uzyskanych w Hongkongu. Płace zagranicznych pracowników, którzy pracują w Hongkongu przez okres krótszy niż 61 dni w roku fiskalnym, nie podlegają opodatkowaniu. Hongkong nie stosuje odpowiednika VAT ani żadnych innych podatków typu – od sprzedaży, obrotu itp.

Jeśli chodzi o stosowane odpisy i ulgi zmniejszające kwoty do opodatkowania, to uwzględnia się wszystkie wydatki podmiotu poniesione w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Korporacja, która prowadzi więcej niż jeden rodzaj działalności, może straty poniesione w jednej branży skompensować nadwyżką uzyskaną w innej. Poważne odpisy udzielane są w odniesieniu do zainwestowanego kapitału w budowę nowych obiektów produkcyjnych lub nieruchomości, jak również i w inne rodzaje działalności gospodarczej, które w efekcie mają przynieść dochody będące

przedmiotem opodatkowania. Zakup wyposażenia produkcyjnego i unowocześnianie bazy wytwórczej podlegają też znacznym odpisom, dla przykładu, 100 % natychmiastowego odpisu stosuje się przy zakupie maszyn wykorzystywanych bezpośrednio w produkcji. Poważne odpisy uzyskuje również podmiot inwestujący w badanie rynku, analizy i działania prorozwojowe (generalnie to co w j. angielskim nazywa się sferą R&D – Research and Development).

W kontekście współpracy międzynarodowej w zakresie finansów trzeba podkreślić, że lokalny system podatkowy opiera się na terytorialnym źródle uzyskiwania przychodów w przeciwieństwie do większości państw, które koncentrują się na zagregowanym dochodzie uzyskiwanym z różnych źródeł (miejsc) przez danego rezydenta. Filozofia podatkowa Hongkongu powoduje, że w zasadzie nie ma (z wyjątkiem takich dziedzin jak lotnictwo cywilne czy żegluga) problemów z kwestią podwójnego opodatkowania osób fizycznych i prawnych.

6. Zakładanie działalności gospodarczej w Hongkongu

Zakładanie działalności gospodarczej w Hongkongu

Hongkong w spadku kolonialnym otrzymał system prawny, oparty na brytyjskim „common law”, gdzie prawo pisane, panujące zwyczaje i precedensy sądowe, uzupełniając się nawzajem, wspólnie tworzą system prawny.

Tak też jest w przypadku zasad regulujących działalność przedsiębiorstw. Prawa pisane w dużej mierze sankcjonują od dawna istniejące rozwiązania praktyczne. Do najważniejszych należą tu Prawo Spółek (Companies Ordinance), Ustawa o Rejestracji Przedsiębiorstw (Business Registration Ordinance) oraz Prawo Podatkowe (Inland Revenue Ordinance).

Wszystkie firmy na terenie Hongkongu są zobowiązane do zarejestrowania się w ciągu jednego miesiąca od momentu rozpoczęcia działalności.

Formalności z tym związane obejmują:

- wpis do Rejestru Firm;
- uzyskanie licencji na prowadzenie określonej działalności gospodarczej (wymagane tylko w niektórych przypadkach);
- uzyskanie Świadectwa Rejestracji (Business Registration Certificate).

Wnioski o wpis do rejestru firm należy składać, po uprzednim sprawdzeniu oryginalności proponowanej nazwy firmy w rejestrze firm (Companies Registry), u kierownika rejestru (Registrar of Companies), pod adresem:

14/F, Queensway Government Offices
66 Queensway
Hong Kong
Tel: 2867 2587
Fax: 2526 9843

Dokumenty wymagane przy wpisie do rejestru firm spółek z ograniczoną odpowiedzialnością

Wniosek o rejestrację spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinien zawierać następujące dokumenty:

- dokument założycielski wraz ze statutem spółki (Memorandum and Articles of Association of the Intended Company),
- zobowiązanie do przestrzegania umowy (Statutory Declaration of Compliance),
- podanie z prośbą o rejestrację spółki, z informacją o proponowanej nazwie firmy oraz nazwiskiem, adresem i nr telefonu / faksu osoby rejestrującej.

Dokument założycielski powinien być wydrukowany i ma zawierać:

- nazwę firmy w języku angielskim lub chińskim, lub w obu,
- nazwa angielska musi kończyć się słowem „Limited” zaś nazwa chińska, chińskim odpowiednikiem,
- adres pod którym spółka jest zarejestrowana,
- zakres odpowiedzialności wspólników (liability of members limited),
- wielkość kapitału założycielskiego (the share capital registered on incorporation),
- ilość udziałów w spółce (the number of shares taken up by subscribers),
- podpis każdego udziałowca oraz świadka (the signature of each subscriber in the presence of a witness who attests the signature).

Statut spółki powinien być wydrukowany, a zawarte w nim postanowienia – wypunktowane. W przypadku spółki jawnej w statucie powinny znaleźć się zapisy dotyczące jej jawności.

Statut spółki powinien być zgodny z regulacjami przewidzianymi w Prawie Spółek (Companies Ordinance, Chapter 32 of the Laws of Hong Kong, Schedule 1).

Wersja internetowa tego dokumentu dostępna jest pod adresem: <http://www.justice.gov.hk/Home.htm>.

Statut powinien zostać podpisany przez wszystkich udziałowców w obecności świadka, mogącego potwierdzić prawdziwość podpisów.

Zobowiązanie do przestrzegania prawa (Declaration of Compliance) powinno być złożone przez prawnika reprezentującego udziałowców w trakcie tworzenia spółki

albo przez dyrektora lub sekretarza spółki, którego nazwisko zostało wymienione w statucie.

Okres oczekiwania na wpis do rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 6 dni pracujących.

Opłaty

- Opłata za wniesienie wniosku o wpis do rejestru spółki kapitałowej wynosi 1 720 HKD (221 USD). Część tej sumy, w wysokości 1 425 HKD (138 USD) podlega zwrotowi w przypadku odrzucenia wniosku,
- Dodatkowo opłacie w wysokości 1 HKD (0.13 USD) podlega każde 1 000 HKD (128 USD) kapitału udziałowego, przy czym pobrana opłata nie może przekroczyć sumy 30 000 HKD (3 846 USD),
- W przypadku rejestru firmy bez kapitału zakładowego, opłata waha się w granicach od 170 HKD do 1 025 HKD (22 USD do 132 USD), w zależności od ilości udziałowców.

Wpis do rejestru firm oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych

Firmy zagraniczne są zobowiązane do rejestracji swej działalności w ciągu jednego miesiąca od momentu rozpoczęcia działalności w Hongkongu. W Rejestrze Firm (Companies Registry) należy złożyć następujące dokumenty:

- poświadczone kopie: statutu firmy; świadectwa rejestracji oraz, o ile firma nie uzyskała zgody na zwolnienie z tego obowiązku, kopie oświadczenia majątkowego. W przypadku gdy dokumenty te nie są sporządzone w języku angielskim lub chińskim, wymagane jest także załączenie ich tłumaczeń przysięgłych;
- wypełniony formularz F1;
- dane osobowe dyrektora oraz sekretarza;
- dane osoby upoważnionej do reprezentowania firmy w Hongkongu oraz dokument potwierdzający jej uprawnienia;
- adres pod którym firma została zarejestrowana oraz adres, pod którym działa w Hongkongu.

Czas oczekiwania na rejestrację filii firmy zagranicznej wynosi 25 dni.

Opłaty:

Opłata za wniesienie wniosku o wpis do rejestru oddziału firmy zagranicznej wynosi 1 720 HKD (221 USD). Dodatkowo pobierana jest opłata w wysokości 20 HKD (2,56 USD) za każdy dokument dołączony do wniosku.

Na niektóre formy działalności gospodarczej w Hongkongu należy uzyskać pozwolenie (licencje). Szczegółowych informacji na ten temat można uzyskać w Urzędzie Handlu i Przemysłu (Trade and Industry Department) pod adresem:

M/F, Trade and Industry Department Tower,
700 Nathan Road,
Kowloon,
Hong Kong
Tel: 2398 5133
Fax: 2737 2377.

Świadectwo rejestracji (Business Registration Certificate) uzyskać można w Business Registration Office mieszczącym się w Inland Revenue Building pod adresem:

4/F, Revenue Tower,
5 Gloucester Road,
Wanchai,
Hong Kong
Tel: 187 8088
Fax: 2519 6714

Biuro otwarte jest w dni powszednie w godzinach 9.00-16.30, w soboty w godzinach 9.00-12.00. Procedura składania podania trwa ok. 30 minut. Wypełnione wnioski wraz z opłatą w formie czeku można też wysłać pocztą. Świadectwa wydawane są wtedy po dwóch dniach od chwili otrzymania przesyłki. Opłata za świadectwo ważne przez rok wynosi 2600 HKD (333 USD), opłata za świadectwo ważne przez trzy lata wynosi 7000 HKD (897 USD).

Przedsiębiorstwo, które zakończyło swoją działalność w Hongkongu i chce się rozwiązać, może się ubiegać o wypisanie jego nazwy z Rejestru Firm. Wniosek taki musi być poparty pozwoleniem „Notice of No Objection” ze strony urzędu podatkowego Inland Revenue Department.

Siła i dynamika gospodarki Hongkongu opiera się na elastycznym funkcjonowaniu małych i średnich prywatnych firm produkcyjnych i usługowych. Firmy działają najczęściej w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (limited liability company) lub spółek akcyjnych (limited partnership company).

Zgodnie z postanowieniami ustawy o rejestracji działalności gospodarczej, każdy, kto prowadzi działalność gospodarczą musi ją zarejestrować, otrzymując w Krajowym Urzędzie Skarbowym (j. ang: Inland Revenue Department) tzw. Świadectwo Rejestracji Działalności Gospodarczej (j.ang: Business Registration Certificate). Świadectwo to otrzymuje się po uiszczeniu opłaty rejestracyjnej. Czynność przeprowadzana osobiście w urzędzie trwa 30 minut.

Przydatna strona internetowa:
Inland Revenue Department of Hong Kong
<http://www.info.gov.hk/ird>

Założenie nowej firmy na terenie Hongkongu wymaga przygotowania wymaganych dla dokonania wpisu w Rejestrze firm dokumentów. Są to dokumenty dobrze znane kodeksom handlowym w innych krajach. Do rejestracji spółki trzeba przedłożyć następujące dokumenty sporządzone w języku angielskim:

- Umowa Spółki (Memorandum of Association). Dokument musi zawierać w treści nazwę firmy (ostatnie słowo -Limited), miejsce działania (wystarczy podać Hongkong), przedmiot działalności, charakter odpowiedzialności członków spółki, kapitał początkowy,
- Statut Spółki (Articles of Association). Dokument musi precyzować wewnętrzne stosunki spółki (typu zarządzanie, prawa i obowiązki członków),
- Deklaracja Zgodności z Procedurą Rejestracyjną (Statutory Declaration of Compliance), stwierdzająca wypełnienie wszystkich wymagań przewidzianych procedurą rejestracyjną. Dokument ten podpisuje notariusz prowadzący formalności rejestracyjne spółki, lub jedna z osób wymienionych w dokumencie założycielskim jako dyrektor bądź sekretarz.

Czynności rejestracyjne wymagają jeszcze dwóch dodatkowych dokumentów:

- Powiadomienie o siedzibie rejestrowanej spółki (Notice of Situation of Registered Office); podanie adresu musi być złożone w Urzędzie Rejestracyjnym w ciągu 14 dni od zarejestrowania firmy, a najpóźniej w dniu rozpoczęcia działalności,
- Powiadomienie o pierwszych dyrektorach i sekretarzu (Notice of First Directors and Secretary), także należy złożyć w ciągu 14 dni. Wszystkie firmy działające w Hongkongu muszą posiadać co najmniej dwóch dyrektorów oraz sekretarza i wszystkie zmiany na tych stanowiskach muszą być zgłaszane do Urzędu Rejestracyjnego.

Po dokonaniu wpisu do rejestru firm, podmiot nabywa osobowość prawną.

W przypadku rejestracji firmy zagranicznej na terenie Hongkongu, formalności rejestracyjnych dopełnić należy w ciągu jednego miesiąca od podjęcia przez ten podmiot działalności na terenie Hongkongu. Firma przedkłada do Urzędu Rejestracyjnego następujące dokumenty:

- poświadczoną kopię odpisu statutu firmy, wypełniony formularz FI (do uzyskania w Urzędzie Rejestracyjnym), w którym podaje się dane osobowe dyrektora i sekretarza firmy, dane osobowe upoważnionego przedstawiciela firmy na terenie Hongkongu, miejsce, gdzie firma prowadzi zasadniczą swoją działalność i adres siedziby w miejscu rejestracji,
- pełnomocnictwo (Power of Attorney) dla umocowanego na terenie Hongkongu przedstawiciela firmy,
- kopię dokumentu – Zgoda na Prowadzenie Działalności Gospodarczej (Certificate of Incorporation),

- poświadczoną kopią bilansu firmy (warunek ten może uchylić Urząd Rejestracyjny na wniosek aplikującej firmy).

Dokumenty te muszą być przedłożone w języku angielskim lub chińskim. Czas rozpatrywania podania wynosi 30 dni.

Wydane przez Urząd Rejestracyjny świadectwo zarejestrowania działalności gospodarczej (wpisu do rejestru firm) ważne jest jeden rok, natomiast aplikująca firma może wnioskować o wydanie tego dokumentu na okres trzyletni. Miesiąc przed upływem ważności świadectwa rejestracyjnego urząd przesyła wniosek o odnowienie ważności rejestracji na kolejny okres.

7. Handel zagraniczny i polityka handlowa

Hongkong jest szczególnym miejscem, jeśli chodzi o handel zagraniczny i należy do ścisłej światowej czołówki, zarówno pod względem wielkości obrotów, jak i stosowanych form handlu i jego skutecznego wspierania. Praktycznie duża część sukcesu gospodarczego tego obszaru wiąże się z rozwojem coraz bardziej zaawansowanych form pośrednictwa handlowego, co pociąga za sobą również rozwój sektora finansowego, transportu i spedycji, logistyki, legislacji, marketingu i wszystkich innych dziedzin aktywności gospodarczej, z której Hongkong jest znany w świecie. Mało jest dziedzin w lokalnej gospodarce, które nie byłyby bezpośrednio lub pośrednio związane z międzynarodową wymianą handlową.

Parę poniższych danych pochodzących z tamtejszej Rady Rozwoju Handlu skrótkowo potwierdza czołowe miejsce Hongkongu na handlowej mapie świata:

- Pod względem wielkości wymiany towarowej z zagranicą gospodarka Hongkongu zajmuje 10 miejsce na świecie.
- Hongkong obsługuje na coraz większą skalę transakcje handlowe typu „offshore”.
- Wynik netto firm eksportowo-importowych Hongkongu wyniósł w 2002 roku ponad 31 miliardów USD, co stanowi prawie 20% wartości Produktu Krajowego Brutto
- Mając tak duży udział w obrotach handlowych, Hongkong jest obecnie jednym z głównych dostawców (również w zakresie eksportu zaopatrzeniowego), głównie dla państw rejonu Azji Południowo-Wschodniej.
- Szczególne miejsce przypada Hongkongowi w obsłudze handlu z Chinami. Prawie 40% handlu zagranicznego Chin jest obsługiwane przez firmy z Hongkongu.

7.1 Obroty handlu zagranicznego

Udział w wymianie handlowej z zagranicą jest dla Hongkongu wiodącą dziedziną gospodarki. Dla sprawnej obsługi eksportu i importu działa w Regionie profesjonalny

sektor finansowy i ubezpieczeniowy, jak i baza przeładunkowa w transporcie lotniczym i morskim. Z myślą o wymianie handlowej, głównie z ChRL, rozbudowywana jest infrastruktura transportowa. Wyniki uzyskane przez Hongkong w obrocie towarowym z zagranicą w 2005 roku (i dla porównania w latach poprzednich) prezentuje poniższa tabela.

Wyniki handlu towarowego Hongkongu

	2002		2003		2004		2005	
	mld USD	Wzrost (%)	mld USD	Wzrost (%)	mld USD	Wzrost (%)	mld USD	Wzrost (%)
Całkowity eksport	200,1	+5,4	223,4	+11,7	258,9	+15,9	288,5	+11,4
Domestic eksport	16,8	-14,7	15,6	-7,1	16,2	+3,5	17,4	+8,0
Reeksport	183,3	+7,7	207,8	+13,4	242,7	+16,8	271,0	+11,7
Import	207,6	+3,3	231,5	+11,5	270,7	+16,9	298,8	+10,3
Całkowity obrót	407,7	+4,3	454,9	+11,6	529,5	+16,4	587,1	+10,9
Bilans handlu towarowego	-7,6	-	-8,1	-	-11,8	-	-10,2	-

Źródło: Hong Kong Trade Development Council, kwiecień 2005

Hongkong utrzymuje kluczowe miejsce w światowym handlu. W latach 2004 i 2005 osiągnięte wyniki plasują gospodarkę Hongkongu na jedenastym miejscu pod względem wartości obrotów w handlu międzynarodowym. Rok 2005 był kolejnym bardzo dobrym rokiem dla wielkości wymiany handlowej Hongkongu ze światem. Obroty w handlu towarowym zamknęły się kwotą 587,1 miliarda USD i wzrosły o 10,9 % w stosunku do roku poprzedniego. Ogółem wartość eksportu i reeksportu wyniosła 288,5 miliarda USD tzn. o 11,4% więcej niż w 2004 roku.

7.2 Eksport usług

Poważnym elementem w strukturze obrotów jest eksport usług. Jak już wielokrotnie podkreślano, Hongkong zajmuje 10 miejsce na świecie pod względem wartości sprzedaży w tym zakresie.

Wyjątkowe znaczenie ma wymiana z zagranicą w gospodarce Hongkongu. Ukształtowana historycznie rola tego obszaru jako pośrednika, głównie w handlu z Chinami i innymi państwami Azji Południowo-Wschodniej, ugruntowana została szeregiem rozwiązań gospodarczych sprzyjających nieskrępowanemu przepływowi dóbr i usług. Najważniejsze elementy, które przyczyniły się, poza uwarunkowaniami historycznymi, do tak istotnej pozycji Hongkongu w handlu światowym to:

- konsekwentne stosowanie przez rząd nieingerencji w regulacyjną rolę rynku, natomiast duże wsparcie administracji dla rozwoju przedsiębior-

czości (proste procedury zakładania firmy, edukacja, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorców, promocja Hongkongu na świecie, rozwijanie bardzo bogatych baz danych z pełną informacją o ofercie lokalnych podmiotów gospodarczych różnych branż itp.),

- wysoka etyka lokalnych firm, ukształtowana przez dorobek legislacyjny i stanowcze egzekwowanie prawa,
- brak ceł i jasne zasady co do naliczania akcyzy w imporcie podlegających temu obciążeniu towarów,
- minimum wymogów standaryzacyjnych w dopuszczeniu towaru na rynek, brak barier w dostępie do rynku,
- doskonała i stale modernizowana infrastruktura transportowa, telekomunikacyjna, komunikacyjna;
- bardzo dobrze rozwinięty i wiarygodny system bankowy,
- efektywny system ubezpieczenia transakcji eksportowych poprzez rządową instytucję Hong Kong Export Credit Insurance Corporation,
- dynamiczna, dobrze wykształcona i zorientowana na osiąganie sukcesów kadra, głównie pracująca w małych i średnich firmach.

Według tamtejszego urzędu statystycznego, podającego również dane co do zatrudnienia w poszczególnych branżach, w firmach zajmujących się handlem zagranicznym (a dokładniej świadczeniem usług eksportowo-importowych), których było w Hongkongu pod koniec 2002 roku ponad 103 tysiące, pracowało pół miliona ludzi. Jedynie około 270 firm liczy ponad 100 osób. Jest to zatem branża gospodarki opierająca się na elastycznym działaniu małych firm.

Lokalne firmy eksportowo-importowe pośredniczą głównie w sprzedaży wiodących wyrobów z Hongkongu (w praktyce głównie produkowanych już w Chinach) czyli takich branż jak odzież, zabawki, elektronika bądź szukają źródeł dostaw dla ulokowania towarów w Hongkongu lub na lokalnych rynkach trzecich. Firmy te zwykle specjalizują się w jednym typie towarów bądź jednorodnej grupie towarów, działając jako przedstawiciele (agenci) zagranicznych firm. Z natury mają one bardzo dobre powiązania z sieciami dystrybucji na miejscu, co jest jednym z argumentów dla eksportera do nawiązania z nimi współpracy. Obszar działania tych firm zwykle obejmuje Hongkong, Chiny (najczęściej wybrane prowincje) lub inne kraje regionu (np. Wietnam bądź Filipiny). Główne branże leżące w kręgu zainteresowania tych klasycznych pośredników dotyczą materiałów budowlanych i artykułów wyposażenia mieszkań, wybranych maszyn i urządzeń, żywności, farmaceutyków.

Pod względem profilu działalności i stopnia zaangażowania w realizację transakcji lokalne firmy eksportowo-importowe można podzielić na trzy grupy:

- dominująca ciągle jeszcze kategoria „prostego pośrednictwa”, polegająca na znalezieniu dostawcy w Hongkongu (bądź Chinach) i eksporcie na rynki zachodnie, firmy te wypracowują margines zysku bazując na ciągle niskich cenach dostawców (głównie chińskich),
- firmy pośredniczące, które uczestniczą na większą skalę w realizacji transakcji, dla przykładu coraz więcej podmiotów wchodzi w sferę

-
- zaopatrzenia w surowce, bądź półprodukty, oferując, poza pośrednictwem, prefinansowanie transakcji,
 - pośrednicy oferujący bardzo daleko idące usługi, współtworząc często finalny kształt wyrobu, dla przykładu niektóre firmy handlowe projektują finalne wyroby lub produkują komponenty do produkcji eksportowej. Ten rodzaj usług, nazywany w języku angielskim „value added services”, praktycznie współtworzy produkt finalny.

Istotny dla polskich podmiotów jest fakt, że praktyka i analizy lokalnej Rady Rozwoju Handlu potwierdzają, iż to właśnie małe firmy są zwykle zainteresowane sprzedażą również na rynek chiński, w przeciwieństwie do większych podmiotów, zajmujących się prefinansowaniem i dostawami eksportowymi większych ilości towarów (półproduktów) z regionu ChRL.

7.3 Handel z Chinami

Szczególne znaczenie w handlu zagranicznym Hongkongu mają obroty z ChRL. Chiny są największym partnerem handlowym Hongkongu, a ich udział w obrotach handlowych wynosi 42%. W ciągu zaledwie dwóch dziesięcioleci ChRL stała się głównym dostawcą wyrobów przemysłu lekkiego do większości rozwiniętych państw świata. Taki postęp był możliwy w dużym stopniu dzięki inwestycjom przedsiębiorców z Hongkongu.

Coraz istotniejszego znaczenia gospodarczego nabiera chiński rejon Deltę Rzeki Perłowej, który stał się jedną z największych na świecie baz wytwórczych. Hongkong obsługuje ponad 80% obrotów tego regionu z zagranicą. Postępująca integracja gospodarcza Hongkongu z południową częścią Chin stworzy nowe możliwości eksportowe, natomiast rosnące szybko dochody mieszkańców tego regionu i zauważalny wzrost siły nabywczej stwarza szansę na zwiększenie eksportu w ten region. Warto w tym miejscu wspomnieć, że począwszy od 1999 roku rząd ChRL rozszerzył znacznie uprawnienia chińskich podmiotów gospodarczych do prowadzenia wymiany z zagranicą. Rozeznanie rynku chińskiego, etyka w prowadzeniu transakcji, jak i coraz poważniejszy wpływ firm z Hongkongu na sferę wytwórczości w ChRL powodują, że większość firm zagranicznych nie rezygnuje z hongkońskiego pośrednictwa.

Podpisane w czerwcu 2003 roku porozumienie CEPA stworzyło jeszcze korzystniejsze warunki do rozwoju handlu między Chinami i Hongkongiem. Szósta Plenarna Konferencja w/s Współpracy między Hongkongiem i prowincją Guangdong potwierdziła plany zacieśnienia współpracy w rejonie Deltę Rzeki Perłowej. Przewiduje się koordynację planów rozwoju takich branż jak turystyka, wymiana handlowa, infrastruktura transportowa i przygraniczna. Celem jest stworzenie w tym regionie w ciągu najbliższych dwudziestu lat, jednego z najbardziej dynamicznych ośrodków gospodarczych świata. W ramach uzgodnień, prowincja Guangdong będzie dalej rozwijała swoje moce wytwórcze, podczas gdy Hongkong zadba o ugruntowanie pozycji kreatywnego ośrodka świadczącego szeroki zakres profesjonalnych usług.

Ponad 95% zagranicznych firm importowych, zamierzających penetrować rynek sąsiedniej chińskiej prowincji, otwiera swe biuro w Hongkongu. Dotyczy to również polskich importerów.

Dla eksporterów zainteresowanych wejściem na rynek chiński, poprzez firmę z Hongkongu, istotny jest fakt, że rosnąca produkcja w ChRL i, co za tym idzie, szybki wzrost stopy życiowej ludności, wyzwała popyt na dobra i usługi wyższego rzędu (usługi turystyczne, artykuły wyposażenia mieszkań, luksusowa żywność i napoje, wyroby artystyczne, meble).

7.4 Tendencje w handlu zagranicznym

Statystyki handlu zagranicznego prezentujące wyniki za pierwsze 9 miesięcy 2005 roku wskazują, że epidemia SARS nie miała większego wpływu na dalsze wzrostowe tendencje w eksporcie. Wynika to również z coraz większej roli reeksportu w całości obrotów handlowych. W pierwszych III kwartałach 2005 roku eksport ogółem wzrósł o 11,8% w stosunku do roku poprzedniego, wykazując szczególnie pozytywną dynamikę w wartości reeksportu. Głównymi rynkami eksportowymi dla Hongkongu w dalszym ciągu były Chiny (udział 43% w ogólnej wartości dostaw), USA (19%), państwa Unii Europejskiej (13%) i Japonia (5%). Eksport do Chin wzrósł szczególnie dynamicznie, bo o 21%. Jeśli chodzi o import, to jego wielkość osiągnięta w okresie 9 miesięcy 2005 roku wzrosła o 10,7%, co wiąże się z rosnącym reeksportem. Dość słaba koniunktura wewnętrzna i epidemia SARS spowodowały stagnację w imporcie do Hongkongu jako obszaru docelowego (j. ang. – retained imports).

Bieżące tendencje w handlu zagranicznym Hongkongu obserwować można za pośrednictwem portalu Rady Rozwoju Handlu Hongkongu (Trade Development Council).

7.5 Regulacje prawne w dostępie do rynku

Gospodarka Hongkongu ma charakter bardzo otwarty, a nieskrępowana wymiana handlowa z zagranicą jest jedną z podstaw jej rozwoju. Utrzymywanie prostych, przejrzystych procedur i minimalnej ilości barier taryfowych i pozataryfowych jest naczelną zasadą tutejszej administracji gospodarczej. Ważna jest również duża stabilność przepisów celnych, stosowanych procedur i stawek, jak i rozwiązań prawnych związanych z całą sferą obrotu handlowego. W realizacji transakcji wymagane są jedynie podstawowe dokumenty znane i stosowane powszechnie w handlu międzynarodowym. W Hongkongu nie stosuje się ceł, a importowane bądź eksportowane towary podlegają minimalnym formalnościom. Jedynie towary, których przywóz podlega obciążeniu akcyzą to tytoń, napoje alkoholowe, alkohol metylowy i olej węglowodorowy. Te towary podlegają określeniu wartości celnej przez służby celne. Dotyczy to również sprowadzanych samochodów, dla których wartość celna jest podstawą do obliczenia podatku pobieranego przy pierwszej rejestracji, który oscyluje w granicach

40-60 % wartości pojazdu. Akcyzę na te towary nakłada się w tej samej wysokości na wszystkie wymienione powyżej grupy towarów, bez względu na to, czy są produkowane w Hongkongu, czy sprowadzane z zagranicy. Stanowi to zresztą bardzo poważne źródło przychodów budżetowych, umożliwiając w dużym stopniu utrzymanie bezcłowego importu innych towarów. Na tytoń, olej węglowodorowy i alkohol metylo- wy opłata akcyzy nakładana jest według określonych stawek w zależności od ilości sprowadzanego towaru. Podatek akcyzowy nakładany na napoje alkoholowe zależy od zawartości czystego alkoholu. Przykładowo za napoje alkoholowe o zawartości czystego alkoholu przekraczającej 30% opłata wynosi 100% wartości. Na wino stawka wynosi 60%, a na piwo – 30%. W przypadku tytoniu za każde 1000 papierosów opłata wynosi 766,00 dolarów HK. W przypadku benzyny bezołowiowej za każdy litr paliwa płaci się 6,06 dolara HK. Generalnie wartość celną importowanych paliw określa się na podstawie dokumentu przewozowego, pod warunkiem, że nie ma podejrzenia o zaniżenie podanych w dokumentach cen.

Towary, których wwóz do Hongkongu jest zabroniony, bądź poddany bardzo poważnym ograniczeniom to głównie narkotyki, niektóre leki psychotropowe, broń palna i amunicja, niektóre chemikalia, sztuczne ognie, towary o znaczeniu strategicznym.

7.6 Uwarunkowania pozataryfowe

Zgodnie z wieloletnią filozofią gospodarczą Hongkong szeroko stosuje zasadę wolnego handlu i nieskrępowanego dostępu do własnego rynku. Licencjonowanie przywozu jest ograniczone praktycznie do kilku strategicznych kategorii towarów, których zakres jest zresztą na bieżąco weryfikowany. Stosowane w praktyce licencje i świadectwa pochodzenia towaru (Certificates of Origin) są wymagane bardziej ze względu na zobowiązania Hongkongu w ramach międzynarodowych porozumień, niż z powodu zamierzonej ochrony własnego rynku.

Lokalny Departament Cel i Akcyzy wydaje następujące pozwolenia dla wymienionych poniżej towarów:

- licencja i pozwolenie na towary, których produkcja i import podlega obciążeniu podatkiem akcyzowym,
- licencja na import i eksport pojazdów o układzie kierowniczym lewostronnym,
- licencja na import i eksport towarów, wynikająca ze zobowiązań międzynarodowych Hongkongu,
- licencja na import towarów, wynikająca z przepisów fitosanitarnych
- licencja na eksport/reeksport do ChRL towarów o zaawansowanej technologii,
- licencja na import i eksport sprzętu do reprodukcji dysków optycznych,
- licencja na import i eksport niektórych zastrzeżonych chemikaliów,
- licencja na produkcję dysków optycznych.
- licencja na przewóz niektórych urządzeń elektrycznych przez wody terytorialne Hongkongu. Chodzi tu o takie popularne wyroby jak:

telewizory, odtwarzacze video, klimatyzatory, lodówki, pojazdy mechaniczne i części, silnik zewnętrzne o mocy przekraczającej 111,9 kW (150 koni mechanicznych).

W przypadku towarów podlegających podatkowi akcyzowemu istnieją trzy kategorie licencji:

- licencja na import lub eksport (Import and/or Export Licence),
- licencja na produkcję (Manufacturer's Licence),
- licencja na składowanie hurtowe (Warehouse Licence).

Jeśli chodzi o licencjonowanie przywozu i wywozu wybranych towarów, to są to głównie tekstylia, czyli ważną grupę towarową będącą przedmiotem umów międzynarodowych Hongkongu z USA i innymi krajami.

Rząd Hongkongu stosuje ograniczenia w obrocie towarami wysokiej technologii, wypełniając swoje zobowiązania wynikające z wielostronnych porozumień w tym zakresie (Wassenaar, MTCR, Australia Group). Ograniczenia te dotyczą, m.in. zakazu reeksportu, bez stosownej licencji, produktów o zaawansowanej technologii do ChRL.

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej Departamentu Celnego i Akcyzowego (<http://www.info.gov.hk/customs>), który odpowiedzialny jest za pobieranie opłat, wydawanie licencji i pozwoleń, jak i nadzór nad funkcjonującymi w ramach pozwoleń składami.

Importerzy ryżu i mrożonego mięsa muszą posiadać pozwolenie na import zanim sfinalizują transakcję. W odniesieniu do importowanego mięsa mrożonego bądź schłodzonego wymagane jest przedłożenie odpowiedniego zaświadczenia wydanego przez upoważnione do tego władze weterynaryjne kraju eksportera. Importerzy roślin i żywych zwierząt również muszą przedłożyć stosowne zaświadczenia weterynaryjne (Health Certificate). W przypadku sprowadzania niektórych zwierząt domowych Hongkong stosuje kwarantannę w zależności od miejsca pochodzenia zwierzęcia. Jest to środek zapobiegający przeniesieniu wścieklizny na obszar Hongkongu.

Wypełniając zasady WTO sformułowane w Umowie o Barierach Technicznych w Handlu, Hongkong możliwie szeroko stosuje międzynarodowe standardy i normy odnoszące się do różnych branż wytwórczości i usług. Hongkong nie ma jednej centralnej instytucji wydającej poszczególne normy. W systemie działa parę agencji regulujących kwestie norm i standardów w podanych poniżej obszarach. Instytucje te starają się jednakże wprowadzać normy jedynie w obszarach związanych ze zdrowiem konsumentów i ich bezpieczeństwem, naczelnym bowiem zadaniem, obok funkcji regulacyjnej, jest troska, by tworząc konkretne normy nie wpływać na ograniczenie roli wolnego rynku, którego przejrzyste i obiektywne funkcjonowanie jest najistotniejsze. Obszary, w których stosuje się na szerszą skalę normy i procedury oceny zgodności z obowiązującymi standardami to:

- materiały budowlane,
- zbiorniki i kotły ciśnieniowe,

- sprzęt elektryczny,
- energetyka,
- ochrona środowiska,
- technologia przetwarzania danych,
- środki transportu,
- chemikalia (pestycydy),
- substancje radioaktywne i aparatura,
- lekarstwa i sprzęt medyczny,
- towary konsumpcyjne,
- zabawki i wyroby dla dzieci,
- żywność,
- zwierzęta i rośliny (normy sanitarne i fitosanitarne).

Każda z tych branż posiada zestaw przepisów określających normy i procedury sprawdzania zgodności produktu z określonymi standardami.

Dla przykładu kwestię określenia norm dla artykułów żywnościowych zajmuje się Food and Environmental Hygiene Department. Podstawowe regulacje dotyczące wymogów co do wyrobów żywnościowych zostały określone w części V Ustawy – Public Health and Municipal Services Ordinance. Główne postanowienia tego dokumentu określają formy ochrony prawnej kupujących żywność, konsekwencje sprzedaży niepełnowartościowej żywności, wymogi co do składu produktów żywnościowych i jego opisu, wymogi sanitarne i sposób niszczenia zepsutej żywności.

Istotny jest również opis procedury oceny zgodności towaru z określonymi normami. Próbkę żywności pobierane są na granicy dla przeprowadzenia określonych normami testów. Import dziczyzny wymaga uprzedniej zgody wspomnianego Departamentu.

Import mięsa i drobiu może być dokonywany tylko z tych miejsc pochodzenia, które zostały formalnie uznane przez Departament za odpowiadające lokalnym wymogom. Wszelkie wymogi określone normami muszą być w pełni respektowane, gdyż pieczołowitość kontroli i skuteczność egzekwowania prawa w Hongkongu są jedną z podstaw sprawności systemu. Warto podkreślić ponownie, że stosowane w Hongkongu normy nie są, z założenia, instrumentem ograniczającym dostęp do rynku, stąd ich postanowienia są klarowne i nie dyskryminują żadnego z potencjalnych dostawców.

W przypadku kontraktów inwestycyjnych i usługowych coraz większe znaczenie ma posiadanie przez dostawców certyfikatu ISO serii 9000. Nad coraz szerszym wprowadzeniem systemu certyfikacji wśród lokalnych firm czuwa Hong Kong Quality Assurance Agency. W ramach organizowanych przetargów, coraz częściej wymaga się od oferentów posiadania certyfikatu ISO 9000.

Praktycznie cały system informacyjny i promocyjny Hongkongu skierowany jest na wspieranie działalności eksportowej lokalnych firm. Dalszej aktywizacji przedsiębiorców z Hongkongu na rynku chińskim służyć ma podpisane pod koniec czerwca 2003 roku porozumienie z ChRL p.n. CEPA (-Closer Economic Partnership Arrangement). Jest to praktycznie porozumienie o wolnym handlu między Hongkongiem i ChRL, które obowiązuje od 1 stycznia 2004 roku. Na mocy postanowień tego dokumentu, po-

nad 270 kategorii produktów wytwarzanych w Hongkongu może być eksportowane na rynek chiński przy zerowej stawce celnej. Poza towarami produkowanymi w Hongkongu (j. ang. – made in Hongkong), wyroby z kategorii – made by Hongkong and/or trade by Hongkong mają znaczne preferencje celne. Ponadto wiele branż usługowych rozszerzyło swoją obecność na rynku chińskim, wykorzystując preferencyjne warunki prowadzenia działalności w ChRL zagwarantowane w porozumieniu.

Coraz więcej faktów gospodarczych, jak i politycznych potwierdza, że większość eksporterów patrzy na Hongkong jako na miejsce optymalne do prowadzenia sprzedaży w ChRL, głównie w południowej części kraju, gdzie rosnąca zamożność społeczeństwa i plany rozwoju gospodarczego rejonu Deltę Rzeki Perłowej tworzą dynamiczny rynek, na obszarze którego mieszka ponad 70 milionów ludzi. **Taka też powinna być strategia działania polskich eksporterów zainteresowanych obecnością w tym regionie.**

Dwa elementy są istotne przy określeniu drogi wejścia na rynek, tzn. wiarygodna informacja o danej branży (niszy rynkowej) dla oceny własnych szans i wybór odpowiedniego lokalnego partnera. Trzeba podkreślić, że Polska jest dla Hongkongu bardzo atrakcyjnym miejscem eksportu, natomiast import z naszego kraju odbywa się albo poprzez sieć dużych międzynarodowych firm (IKEA, Lane Crawford itp.), lub poprzez mniejsze firmy z państw Unii. Wejście Polski do Unii staje się również gwarantem tego, że wybrane polskie produkty mogą stanowić interesujący element eksportu do Hongkongu. Obiektywne, bardzo szerokie informacje co do kształtowania się sytuacji w poszczególnych branżach można znaleźć na stronie internetowej Rady Rozwoju Handlu Hongkongu. W bazie danych Rady można znaleźć zarówno opis konkretnych branż i najnowsze wydarzenia lub regulacje, mające wpływ na ich działalność, jak też listy firm funkcjonujących w konkretnej dziedzinie, w sferze produkcji bądź usług.

7.7 System transportowy, wymagane dokumenty, warunki techniczne

Polityka transportowa Hongkongu jest bardzo liberalna. Nie ma ograniczeń, poza wymogami związanymi z zachowaniem określonych standardów towarowych, co do kierunków przywozu carga.

Hongkong posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć połączeń lotniczych i morskich ze wszystkimi regionami świata. Największe znaczenie z punktu widzenia intensywności i skali prowadzonej przez Hongkong wymiany handlowej ma transport morski i powietrzny.

Dla dynamicznie rozwijającej się współpracy z ChRL i, co za tym idzie, wzrastającą intensywnością ruchu osobowego, coraz większe znaczenie ma sieć połączeń kolejowych.

Obecnie na terenie Hongkongu działa ponad 700 firm zajmujących się transportem i spedycją lotniczą oraz ponad 1800 firm działających w dziedzinie transportu morskiego.

Szczególną rolę spełnia transport morski. Położenie tego obszaru, jak i cała rozbudowana infrastruktura przeładunkowa powodują, że port w Hongkongu od wielu lat należy do ścisłej czołówki światowej zarówno pod względem ilości wpływających statków, tempa przeładunku, jak i ilości kontenerów przeładowywanych rocznie. Mimo, że Hongkong zdecydowanie dominuje jako lokalny port, trwa dalsza znaczna rozbudowa bazy przeładunkowej. Zaawansowana jest budowa terminalu kontenerowego nr 9, który zawierał będzie 4 nabrzeża dla statków kontenerowych oraz dwa inne, pomocnicze dla jednostek przybrzeżnych i barek. Zakłada się, że zdolności przeładunkowe Hongkongu osiągną w 2006 roku poziom 24 milionów TEU (twenty-foot equivalent unit), oraz 33 miliony w 2016 roku. Koordynacją działalności w zakresie rozwoju portu i żeglugi zajmuje się Zarząd Portu i Gospodarki Morskiej (Hong Kong Port and Maritime Board), który koncentruje się na zapewnieniu rozwoju zdolności przeładunkowych portu i utrzymaniu wiodącej roli Hongkongu w tym obszarze gospodarczym.

Na terenie Hongkongu działa przedstawicielstwo Chińsko-Polskiego Towarzystwa Okrętowego S.A. Chipolbrok, którego statki regularnie zawijają do tutejszego portu.

Lotnisko Chek Lap Kok obsługuje samoloty należące do ponad 60 międzynarodowych linii lotniczych. W praktyce oznacza to ponad 3300 lotów tygodniowo do ponad 120 portów lotniczych świata. Lotnisko w Hongkongu ma najgęstszą sieć połączeń na świecie. Poza intensywnym ruchem pasażerskim (na poziomie ponad 33 milionów pasażerów rocznie), bardzo istotną rolę odgrywa rosnących przewozów towarowych. Roczna wielkość przeładunków wynosi sporo ponad 2 miliony ton przy infrastrukturze pozwalającej przeładowywać 3 miliony ton rocznie.

Hongkong posiada ciągle rozbudowującą się sieć połączeń z ChRL. Obszar ten ma połączenia lotnicze z ponad 40 miastami w ChRL. Codziennie kursuje siedem pociągów na trasie Hongkong – Guangzhou, ponadto region ten ma stałe połączenia kolejowe z Szanghajem i Pekinem. Poprawia się również jakość połączeń drogowych z południowymi Chinami poprzez rozbudowę autostrady Guangzhou – Shenzhen w ChRL.

8. Współpraca gospodarcza z Polską

W kwietniu 2005 roku przebywała w Polsce misja przedsiębiorców z Hongkongu, którzy rozeznawali warunki do rozszerzenia współpracy handlowo-inwestycyjnej z Polską. Zwiększona aktywność inwestorów z Hongkongu na naszym rynku dotyczy branż będących tradycyjną specjalnością przedsiębiorców z tej części świata. Obecnie w naszym kraju funkcjonują inwestorzy z takich branż jak handel detaliczny (sieci handlowe m.in. Rossmann należący do A.S.Watson), transport (magazyny) i spedycja (rozbudowa portu w Gdyni), nieruchomości, produkcja (zakłady produkujące baterie, CD, montujące zestawy elektroniczne), bankowość (bank HSBC). Okresowo kierownik WEH w Hongkongu prowadzi seminaria dla członków Federacji Przemysłu

Hongkongu, która zrzesza ponad 80 tysięcy firm posiadających swój potencjał wytwórczy w ChRL.

Stosunki ekonomiczne i handlowe między Polską i Hongkongiem nie są regulowane przez żadne umowy gospodarcze czy finansowe. Od 1997 roku trwały rozmowy w sprawie zawarcia umowy o cywilnej komunikacji lotniczej między RP i SAR Hongkongu. 12 maja 1999 roku paraflowano tekst umowy o cywilnej komunikacji lotniczej między RP i SAR Hongkong. Z informacji uzyskanych m.in. w trakcie spotkań z przedstawicielami innych państw unijnych wiadomo, że niektóre kraje (Włochy, Holandia) są w trakcie negocjowania umów o unikaniu podwójnego opodatkowania. Parę miesięcy temu porozumienie w tej sprawie zawarła z Hongkongiem Belgia.

Według lokalnych danych opublikowanych przez Hongkong Trade Statistics (Census and Statistics Department) obroty handlowe między Hongkongiem a Polską w 2005 roku zamknęły się kwotą 390 mln USD, co oznacza wzrost o 18,6% w stosunku do 2003 roku. Dało to naszemu krajowi 48 miejsce w rankingu partnerów handlowych terytorium.

Według cytowanego urzędu statystycznego Polska miała w 2005 roku deficyt w obrotach z Hongkongiem na poziomie 317 milionów USD. Import z Polski spadł o 6,4%, natomiast eksport do naszego kraju zwiększył się o 22%. Poniższa tabela prezentuje porównawcze zestawienie lokalnych danych odnoszących się do wymiany handlowej Polska – Hongkong.

Wymiana handlowa pomiędzy Hongkongiem i Polską (w mln. USD)

Rodzaj wymiany handlowej	Pozycja Polski	2003	2004	2005	Zmiana %
Eksport całkowity do Polski	45	239	290	354	+22,0
Domestic eksport	40	5	11	16	+49,2
Reeksport	45	235	279	337	+20,9
Import z Polski	57	23	39	36	-6,4
Z czego reeksportowano	64	23	18	15	-16,9
Handel całkowity	49	262	329	390	+18,6
Bilans handlowy		216	251	317	

Źródło: Hong Kong Trade Development Council

Różnice w metodologii i odmiennym naliczaniu wartości sporej ilości towarów eksportowanych z Chin poprzez Hongkong powodują, że istnieje duża rozbieżność między cytowanymi danymi a liczbami odnotowanymi w polskich statystykach, które podają, że Polski eksport zamknął się kwotą 58,8 miliona USD, co oznacza ponad 50% wzrostu w stosunku do wyniku uzyskanego w 2004 roku. Według tychże statystyk im-

port z Hongkongu również jest znacznie mniejszy i wyniósł nieco ponad 71 milionów dolarów. Poniżej parę uwag dotyczących obecnych i przyszłych trendów w wymianie handlowej:

- Handel z Polską potwierdza rolę, jaką odgrywa ten region w światowym handlu pełniąc głównie rolę aktywnego pośrednika w zaopatrywaniu chińskiej gospodarki, jak i w eksporcie jej wyrobów.
- Coraz większa ilość transakcji, których wyniki finansowe nie są ujęte w omawianych statystykach, dotyczy handlu typu „off-shore”, kiedy to firma pośrednicząca z Hongkongu jest stroną kontraktu, który przewiduje dostawę bezpośrednio do jednego z portów chińskich. Postępująca integracja Hongkongu z Chinami i coraz aktywniejsza działalność firm z Regionu w zaopatrywaniu najbardziej rozwojowych branż gospodarki chińskiej, będzie ten rodzaj współpracy wzmacniać.
- Olbrzymi potencjał produkcyjny Hongkongu w Delcie Rzeki Perłowej (12 milionów Chińczyków zatrudnionych w zlokalizowanych tam zakładach wytwórczych) i niskie koszty produkcji powodują, że region ten jest jednym ze źródeł ekspansji eksportowej ChRL. Ten trend będzie się utrzymywał, tym bardziej, że również coraz więcej firm z Polski (odzież, wyroby jubilerskie i skórzane, sprzęt sportowy itp.) zleca tu swoją produkcję.
- W strukturze importu dominują tekstylia, podzespoły elektroniczne, zabawki, sprzęt sportowy i telekomunikacyjny, natomiast w naszym eksporcie – żywność i komponenty dla przemysłu spożywczego, plastik do dalszej przeróbki, sprzęt elektryczny i telekomunikacyjne. Zarówno lokalne, jak i polskie statystyki potwierdzają, że rozszerza się zakres polskich towarów sprzedawanych w Hongkongu, bądź reeksportowanych do Chin. Strukturę towarową wymiany handlowej pomiędzy Hongkongiem i Polską prezentuje poniższa tabela.

8.1 Struktura towarowa wymiany z Polską

Struktura towarowa wymiany handlowej Polska – Hongkong

		2003	2004	2005	Udział %	Zmiana %
EKSPORT Hongkongu do Polski						
84	Odzież i akcesoria	44	46	45	12,9	-1,9
759	Części i akcesoria do maszyn biurowych/komputerów	33	38	40	11,2	+4,7
894	Zabawki, gry i sprzęt sportowy	25	25	31	8,9	+25,7
764	Sprzęt telekomunikacyjny i części	12	21	29	8,3	+39,0
776	Półprzewodniki, lampy elektronowe itd.	5	10	22	6,2	+115,8

772	Aparatura elektryczna do obwodów elektrycznych	7	16	20	5,7	+29,3
771	Maszyny o napędzie elektrycznym i części	6	10	17	4,7	+65,6
778	Maszyny elektryczne i aparatura	15	9	15	4,2	+59,7
763	Nagrywarki i odtwarzacze audio-video	5	11	12	3,4	+14,5
831	Towary podróżne i torby	12	12	12	3,4	-2,6
899	Inne artykuły wytworzone	10	9	10	2,8	+5,7
885	Zegary i zegarki	5	5	7	2,1	+60,8
762	Radia	5	8	7	2,1	-3,6
773	Sprzęt do dystrybucji elektryczności	5	8	7	2,1	-3,6
851	Obuwie	4	4	6	1,8	+38,5
893	Oprawki i zamocowania do lamp	1	2	6	1,7	+190,7
IMPORT Hongkongu z Polski						
012	Pozostałe produkty mięsne i podroby, świeże lub mrożone	7	6	7	18,3	+10,5
579	Odpady, resztki z plastiku	1	2	4	11,3	+138,3
682	Miedź	8	2	4	11,1	+150,1
773	Sprzęt do dystrybucji elektryczności	*	*	2	6,3	>1000
592	Skrobia, insulina i gluten pszenicy; substancje białkowe, kleje	2	2	2	6,2	+19,4
764	Sprzęt telekomunikacyjny i części	1	1	2	5,4	+109,9
017	Mięso i podroby, spreparowane lub marynowane	*	*	2	4,2	>1000
821	Meble i części	*	*	1	3,6	+41,6
759	Części i akcesoria do maszyn biurowych/komputerów	*	*	1	3,1	>1000
771	Maszyny o napędzie elektrycznym i części	1	*	1	2,9	+112,8
122	Tytoń, wyprodukowany	n/a	-	1	2,2	?
885	Zegary i zegarki	1	*	1	1,7	+68,6
625	Opony gumowe/wymienne bieżniki/dętki	*	*	1	1,7	+39,3
772	Aparatura elektryczna do obwodów elektrycznych	*	1	1	1,4	-42,8
554	Mydło, środki do czyszczenia i polerowania	-	*	*	1,3	+47,2
776	Półprzewodniki, lampy elektronowe itd.	*	*	*	1,3	+40,5

* ilość nieznaczną, n/a brak danych,

Źródło: Hong Kong Trade Development Council, Census & Statistic Department

8.2 Poszukiwane towary na rynku

Z pewnością aktywność firm handlowych z Hongkongu powoduje, że wciąż poszukują one nowych źródeł zaopatrzenia, natomiast biorąc pod uwagę stopień nasycenia lokalnego rynku, jak też brak znanej marki większości polskich towarów, inicjatywa promocyjna jest po stronie polskich przedsiębiorców. Szczególnie w tak odległych od naszego kraju miejscach, jak Hongkong istotnym elementem jest działalność promocyjna WEH, kierująca uwagęj lokalnej społeczności gospodarczej na towary, które mogą znaleźć odbiorców w Regionie, jak i w Chinach. W każdym razie:

- Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, traktowany jest jako interesujący rynek dla towarów konsumpcyjnych oferowanych przez Hongkong. Jednoznacznie pozytywne prognozy co do stopniowego wzrostu zamożności polskiego społeczeństwa dodatkowo wzmagają to zainteresowanie.
- Wielu handlowców z Hongkongu odwiedza corocznie największe imprezy targowe w Europie, gdzie spotykają się z coraz atrakcyjniejszą polską ofertą eksportową prezentowaną głównie przez przedstawicieli małej i średniej przedsiębiorczości.
- Coraz więcej polskich towarów, dostarczanych również za pośrednictwem pośredników z innych krajów europejskich i z Ameryki dociera na tutejszy rynek,
- Rośnie liczba Polaków, którzy odwiedzają Hongkong „w interesach”. Coraz więcej firm przyjeżdża na targi nie tylko dla znalezienia dostawcy, ale również by zaprezentować swoją ofertę eksportową.
- Rośnie liczba imprez targowych, na których polska placówka zorganizowała stoiska, seminaria tematyczne itp., a środki w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw stwarzają dodatkowe bodźce dla prezentowania na miejscu polskiej oferty.
- Większość eksporterów, w sposób jak najbardziej uzasadniony, patrzy na możliwości współpracy z partnerem z Hongkongu przez pryzmat jego możliwości na rynku chińskim. Z pewnością dalszy rozwój gospodarki chińskiej gwarantuje popyt na towary zaopatrzeniowe jak stal i złom, półprodukty z miedzi, drewno, chemikalia, nowoczesne materiały budowlane. Firmy z Hongkongu rozszerzają również swój udział o branże, które nie były do tej pory ich domeną np. energetyka bądź ochrona środowiska. Rosnący poziom życia w ChRL nakazuje również promować takie branże jak artykuły spożywcze, farmaceutyki, wyroby z drewna, artykuły futrzarskie, rękodzieło i biżuteria

8.3 Rozwój współpracy z Polską

Hongkong powinien być postrzegany jako istotny partner dla polskich firm zarówno ze względu na pozycję zajmowaną w światowym handlu, jak i z powodu kluczowej roli w zaopatrywaniu rynku chińskiego. Te dwa elementy będą wieloletnimi wyznacznikami roli, jaką Region będzie pełnił dla dostawców z Europy (w tym z Polski). Z pewnością w kolejnych latach w strukturze handlu dominować będzie import towarów wyprodukowanych w Chinach, a dostarczanych przez pośredników z Hongkongu.

Coraz więcej polskich firm uruchamia produkcję w ChRL, bądź rozszerza działalność importową z myślą o zaopatrywaniu polskiego rynku (surowce do własnej produkcji lub dostawy dla sieci handlowych), jak też innych państw unijnych. Ze względu na oczekiwany dalszy wzrost gospodarczy ChRL istotne będą dostawy na ten rynek surowców i półproduktów zaopatrzeniowych. Należy zatem zakładać wzrost wzajemnych obrotów, aczkolwiek rola Hongkongu jako pośrednika w handlu powoduje, że spora część towarów importowanych z Polski kierowana jest bezpośrednio na rynek chiński (i nie trafia do lokalnych statystyk).

Spojrzenie na konkurencyjność polskich towarów analizować wypada w oparciu o zapotrzebowanie na rynku Hongkongu, jak i ze względu na rolę lokalnych firm w zaopatrywaniu gospodarki ChRL – również przez pryzmat szybko rozwijającej się chińskiej gospodarki.

W eksporcie do Hongkongu podstawowym problemem jest brak odpowiedniej marki polskich wyrobów. Sporo polskich produktów trafia tutaj za pośrednictwem partnerów z Europy Zachodniej bądź ze Stanów Zjednoczonych. Produkty dostarczane tymi kanałami eksponowane są w prestiżowych miejscach, mają też odpowiednio wyższą cenę. Dotyczy to takich artykułów jak alkohol, pojedyncze artykuły spożywcze, wyroby z drewna, szkła i wyroby przemysłu lekkiego. Bezpośrednie dostawy (np. artykułów spożywczych) realizowane są za pośrednictwem lokalnych sieci handlowych.

Z pewnością trzeba podkreślić, że rośnie zainteresowanie lokalnego biznesu znalezieniem nowych partnerów w Polsce. Dane statystyczne dotyczące rozwoju polskiej gospodarki wskazują, że tendencje wzrostowe zawdzięcza ona w dużym stopniu eksportowi realizowanemu przez małe i średnie firmy. O dynamice lokalnej gospodarki również decydują niewielkie podmioty. Z pewnością intensyfikacja współpracy między firmami tego typu może przynieść wymierne efekty.

Analiza zapytań firm z Hongkongu otrzymywanych na przestrzeni ubiegłego roku potwierdza, że dominowały w nich następujące branże:

- artykuły spożywcze (drób, dziczyzna, słodczyce, alkohol, przetwory owocowo-warzywne)
- chemikalia,
- drewno,
- skóra i artykuły futrzarskie,
- biżuteria (srebro i bursztyń),
- kryształy, szkło, wyroby artystyczne.

W zakresie towarów zaopatrzeniowych główne pytania lokalnych importerów dotyczyły następujących pozycji:

- stal i złom,
- artykuły z plastiku do dalszej przeróbki,
- puch i pierze,
- półprodukty dla przemysłu spożywczego (mleko w proszku, mączka ziemniaczana),
- wyposażenie dla gospodarki komunalnej,
- miedź i wyroby z miedzi.

Zainteresowanie współpracą między podmiotami z Polski i Hongkongu rośnie. Coraz liczniejsze wizyty polskich przedsiębiorców w Hongkongu, jak też misje i udział w targach w Polsce handlowców z Regionu sprzyjają lepszemu poznawaniu ofert handlowych.

Na kontakty handlowe spory wpływ ma również wzrost wyjazdów turystycznych z Regionu do naszego kraju.

8.4 Warunki dostępu do rynku

Tradycyjnie gospodarka Hongkongu ma charakter bardzo otwarty i nie stosuje żadnych ograniczeń bądź praktyk dyskryminacyjnych. Nie ma zatem żadnych przeszkód formalnych uniemożliwiających eksport na ten rynek. Hongkong tradycyjnie jest istotnym uczestnikiem wymiany międzynarodowej, stąd też w poszczególnych transakcjach stosowane są ogólnie znane zasady handlowe. Strona internetowa polskiej placówki w Hongkongu zawiera szereg informacji na temat poszczególnych branż lokalnej gospodarki, jak i linki do źródłowych przepisów określających podstawowe wymogi przy imporcie takich towarów jak artykuły spożywcze, alkohol, chemikalia.

Mimo coraz lepszej oferty polskich producentów istnieją następujące przeszkody w szerszym wejściu na rynek (szczególnie małym i średnim podmiotom):

- brak uznanej marki oferowanych towarów,
- wysokie koszty promocji na miejscu,
- brak bezpośredniego połączenia lotniczego Polska-ChRL,
- zorientowanie polskich firm na eksport do państw Unii Europejskiej.

Warto w tym miejscu potwierdzić, że rośnie profesjonalizm polskich firm, dotyczy to zarówno umiejętności językowych, sposobu prowadzenia promocji (grafika materiałów reklamowych itp.), jak też generalnej prezentacji firmy (strona internetowa w języku angielskim).

8.5 Targi w Hongkongu

Hongkong jest jednym z najważniejszych światowych organizatorów targów i konferencji. Bardzo rozbudowana infrastruktura targowa i ilość instytucji pracujących na potrzeby targów i wystaw w pełni uzasadniają twierdzenie, że Hongkong stworzył swój własny przemysł wystawienniczy. Ze względu na pozycję zajmowaną przez ten

obszar w handlu międzynarodowym, organizowane tu targi, wystawy i konferencje znacznie wykraczają swym zasięgiem poza lokalne sfery handlowe. Coraz większą liczbę zwiedzających stanowią przedstawiciele ChRL, szczególnie od sierpnia 2003 roku, czyli po wprowadzonych ułatwieniach w przekraczaniu granicy z Hongkongiem. Na terenie Hongkongu organizuje się rocznie ponad 300 międzynarodowych targów i ekspozycji. Głównym, reprezentacyjnym obiektem wystawienniczym Hongkongu jest nowoczesny kompleks – Hong Kong Convention and Exhibition Centre. Poza nowoczesnymi terenami wystawowymi, Hongkong posiada bardzo dobrze rozwiniętą bazę hotelową, spedycję, logistykę i system promocji, które pozwalają sprawnie i profesjonalnie organizować duże przedsięwzięcia wystawiennicze. Po ustąpieniu epidemii SARS, intensywność działań promocyjno-wystawienniczych znacznie wzrosła, spore środki wydatkowane na praktyczne uwiarygodnienie faktu, że gospodarka i życie w Hongkongu wróciły do normy.

Generalnie, jeśli chodzi o profil odwiedzających imprezy gości, to większość ekspozycji targowych udostępniana jest jedynie przedstawicielom firm z branży, bądź czasem dzieli się okres targów na czas dla branży i czas dla wszystkich zainteresowanych. Wyjątkami od tej reguły są niektóre imprezy (typu „Food Expo”), otwarte dla wszystkich chętnych, z myślą o których prowadzona jest sprzedaż detaliczna. Większość targów ma jednak głównie na celu zgromadzenie czołwki biznesmenów z danego sektora produkcji bądź usług i umożliwienie jej zapoznania się z najnowszymi trendami w branży, a nie zapewnienie tłumnej frekwencji.

Udział w targach w Hongkongu jest dla firmy z Europy poważnym wydatkiem. Opłacenie stoiska (segment o powierzchni 9 M2 to wydatek rzędu 4000 USD) wraz z kosztami hotelu, przelotu i pobytu na miejscu to spora suma. Z drugiej jednak strony, wiele małych i średnich firm z Europy decyduje się na udział w targach, gdyż organizatorzy, poprzez bardzo intensywne działania promocyjne w wielu częściach świata, rzeczywiście zapewniają udział w targach całej elity firm z danej branży. Ponadto, jak już wspomniano, udział w targach w Hongkongu umożliwia również nawiązanie kontaktów z coraz dynamiczniejszymi firmami z Chin południowych.

Obok imprez targowo-wystawienniczych organizuje się w Hongkongu wiele konferencji i sympozjów tematycznych. Warto wspomnieć, że Światowa Organizacja Handlu, uznając bardzo istotną rolę, jaką Hongkong odgrywa w gospodarce światowej i potwierdzając jego profesjonalizm w przygotowywaniu dużych imprez konferencyjno-kongresowych, przyznała regionowi organizację kolejnej, szóstej konferencji ministerialnej WTO. Ważna jest również rola mass mediów, które uczestniczą na dużą skalę we wspieraniu rodzimego przemysłu wystawienniczego, stąd też ukazujące się na bieżąco w prasie, radiu i telewizji ogłoszenia o kolejnych przygotowywanych imprezach targowych. Tradycją jest, że każdą większą imprezę wystawienniczą otwiera ważna osobistość z kręgów kierownictwa gospodarczego Hongkongu.

Konferencje poruszają tu np. temat praktycznego wdrożenia w wielu branżach produkcji i usług podstawowych postanowień porozumienia CEPA (Closer Economic Partnership Arrangement) podpisanego w czerwcu 2003 roku między ChRL i Hongkongiem. Porozumienie to umożliwia, m.in., również łatwiejszy dostęp do chińskiego rynku lokalnym firmom działającym w sferze usług, w tym wystawieni-
niczych.

Targi refundowane

(zwrot kosztów wystawienia towarów nie przekraczający 20 000 PLN):

- **World SME Expo** – wielobranżowe **29 listopad – 01 grudzień 2006 r.**
- **Food Expo** – artykuły spożywcze, **29 listopad – 01 grudzień 2006 r.**
- **Power Gen Asia**, energetyka, **05-07 wrzesień 2006 r.**
- **Eco Expo Asia – International Fair on Environmental Protection**, ochrona środowiska, **27-30 październik 2006 r.**
- **International Furniture Fair**, meblowa, **27-30 październik 2006 r.**
- **Hong Kong Medical & Health Care Fair**, medyczna i farmaceutyczna, **sierpień 2006 r.**
- **International Fur and FashionDesign**, futra i skóry, **luty 2006 r.**

Organizatorzy wystaw

Szczególną rolę w organizacji targów odgrywa Trade Development Council (TDC). Jest to organizacja, która zajmuje się szeroko pojętą sferą działań związanych głównie ze wspieraniem eksportu firm z Hongkongu. Można tu wymienić zarządzanie bazą danych firm z Hongkongu, organizację targów, pomoc w wyszukiwaniu partnerów dla lokalnych firm (business matching), analizę sytuacji gospodarczej w poszczególnych regionach świata, działalność wydawniczą. TDC, ze względu na profil działalności, jest również, obok lokalnej Izby Handlowej i zrzeszeń importerów, jednym z głównych adresatów realizowanej przez WEH promocji portalu polskiego eksportu PPE.

Drugim poważnym organizatorem targów i wystaw jest firma Adsale, która, poza Hongkongiem działa również w ChRL, Wietnamie. Od paru lat WEH Hongkong bierze udział w organizowanych przez Adsale targach turystycznych International Travel Expo., planowanych w przyszłym roku na miesiąc czerwiec.

8.6 Udział Polaków w targach i wystawach

Główne czynniki, które mają wpływ na ilość gości z Polski i profil polskiej obecności na imprezach targowych w Hongkongu:

- Znany w świecie image Hongkongu jako dostawcy tanich, a jakościowo dobrych towarów (obecnie praktycznie w całości reeksportowanych z ChRL) przyciąga przede wszystkim importerów. Nie ulega wątpliwości, że główną grupą osób przyjeżdżających w charakterze gości wizytujących są przedstawiciele małych i średnich firm polskich zajmujących się właśnie zakupami.

- Chęć rozeznania możliwości dostawców i rozszerzenia kontaktów handlowych powoduje, że firmy te nie wykupują własnego stoiska, koncentrując się na spotkaniach z wystawcami. Dla wielu małych i średnich firm z niektórych branż, które powinny podjąć próbę znalezienia partnera w Hongkongu (z myślą również o eksporcie do Chin), główną przeszkodą są koszty uczestnictwa w targach. W organizowanych w ostatnim okresie imprezach wystawienniczych brały udział polskie firmy z branży jubilerskiej (bursztyń) i sprzętu oświetleniowego.
- W opiniach obu w/w grup gości dominuje stwierdzenie, że targi w Hongkongu organizowane są profesjonalnie i dla każdej firmy, która zamierza myśleć strategicznie o obecności w tym rejonie świata, udział w ekspozycji na miejscu z pewnością przyniesie sporo kontaktów i praktycznej wiedzy o rynku.
- Ponadto, firmy z Hongkongu, zainteresowane reekspozycją do ChRL nie ustają w poszukiwaniach dostawców coraz to nowych produktów. Stwarza ten rejon szansę małym i średnim elastycznym firmom posiadającym, co ważne, produkt odpowiadający uznanym standardom światowym. Wysokie koszty ekspozycji powodują, że niektóre wydziały handlowe działających w Hongkongu konsulatów, odgrywają coraz aktywniejszą rolę w działalności wystawienniczej, promując na targach specjalistycznych grupy własnych firm z danej branży. Podobna jest intencja WEH Hongkong. Dużym zainteresowaniem cieszyło się stoisko WEH np. na targach International Travel Expo, a udział przyniósł efekt promocyjny w postaci sporej liczby konkretnych zapytań (w tym z firm turystycznych z ChRL).

Turystyka jest jedną z tych branż, które mają dobre perspektywy rozwoju, gdyż rośnie zainteresowanie mieszkańców Hongkongu i Chin Południowych wyjazdami do krajów Europy Centralnej i Wschodniej. Oprócz tego warto promować takie grupy towarowe jak: artykuły wyposażenia mieszkań (elementy z drewna), farmaceutyki, wyroby artystyczne i oświetleniowe (przede wszystkim w kontekście reekspozycji na rynek Chin Południowych).

Ponadto, jest regułą, że uczestniczący w targach wystawcy mogą na preferencyjnych warunkach zorganizować seminarium w czasie ekspozycji, które zwykle gromadzi duże grono ludzi z branży. WEH ma bardzo pozytywne doświadczenia z takich wystąpień na targach turystycznych i żywnościowych.

Ze względu na skalę polskiego rynku i liczne związki handlowe z naszym krajem, wyuczwalne jest dość duże zainteresowanie skutkami wejścia Polski do Unii Europejskiej. Firmom zainteresowanym udziałem w targach sugerujemy wcześniejszy kontakt z WEH, który zna dobrze profil poszczególnych imprez i służy wszelkimi radami i praktycznymi wskazówkami.

9. Warunki podróży i zamieszkania w Hongkongu

9.1 Wizy, formalności wjazdowe

Hongkong jest miejscem aktywnym gospodarczo przez cały rok, natomiast najlepszym okresem na podróż w ten rejon jest połowa września do końca lutego. W najchłodniejszych miesiącach tzn. od grudnia do połowy lutego średnia temperatura wynosi 15 stopni Celsjusza. Od maja do września panuje w Hongkongu pora deszczowa o dużej wilgotności powietrza i temperaturach przekraczających 30 stopni w ciągu dnia. Wrzesień to okres największego prawdopodobieństwa występowania tajfunów, choć cyklony tropikalne o różnej sile mogą tworzyć w ciągu całego okresu od maja do listopada.

Obywatele RP przyjeżdżający do Hongkongu muszą posiadać paszport ważny przez co najmniej 6 miesięcy.

Na pobyt do 90 dni wiza nie jest wymagana. O zgodę na przedłużenie pobytu należy zwrócić się do tutejszego urzędu imigracyjnego. Aplikacje można składać w:

Immigration Department
7 Gloucester Rd, Immigration Tower
Wanchai,
Hong Kong
Tel. 2824 6111,
Fax. 2824 1133
E-mail. enquiry@immd.gcn.gov.hk
<http://www.info.gov.hk/immd>

Przy wjeździe do Hongkongu należy wypełnić formularz wjazdowy oraz deklarację zdrowotną (w związku ze stałą kontrolą prowadzoną jako środek prewencyjny przed ewentualnym nawrotem epidemii SARS).

W przypadku wyjazdu do Chin z Hongkongu wymagana jest wiza. Obywatele wszystkich krajów podróżujący do Chińskiej Republiki Ludowej (poza chińskimi rezydentami Hongkongu) muszą posiadać ważną wizę. Placówki ChRL wydają pojedyncze, podwójne oraz wielokrotne wizy (te ostatnie na zaproszenie strony chińskiej). Przyjeżdżając do Hongkongu z Chin z zamiarem powrotu należy wcześniej załatwić wizę podwójną.

Sekcja wizowa znajduje się w budynku China Resources Building, 7/F, Lower Block, 26 Harbour Road, Wan Chai, Hong Kong. Godziny przyjęć: pn.-pt. 9.30-12.00, 14-17.00; w normalnym trybie (odbiór za trzy dni robocze) wiza dla obywateli polskich jest bez-

płatna (dwa dni robocze – express HK\$150, tego samego dnia urgent – HK\$250). Wraz z aplikacją, paszportem i jednym zdjęciem należy również przedłożyć bilet lotniczy lub promowy. Wiza jednorazowa upoważnia do pobytu w ChRL maksimum do 30 dni).

Wizę można także otrzymać w biurach China Travel Service (główny oddział tel: (852) 2522-0450), biuro w Tsim Sha Tsui (tel: (852) 2736-1863). Cena wizen ok. HK\$200 – czas wyrobienia 48 godzin).

5-dniową wizę uprawniającą do pobytu wyłącznie na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej Shenzhen można także otrzymać na przejściach granicznych w Lo Wu i Lok Ma Chau.

9.2 Waluta

Hong Kong Dollar. Banknoty w nominale HK\$ 10, HK\$ 20, HK\$ 50, HK\$ 100, HK\$ 500 i HK\$ 1000 są emitowane przez dwa prywatne banki (Hong Kong & Shanghai Bank oraz Standard Chartered Bank). Bank of China także emituje wszystkie banknoty z wyjątkiem HK\$ 10. 1 dolar Hongkongu dzieli się na 100 centów. W obiegu są następujące monety: c 10, c 20, c 50, HK\$ 1, HK\$ 2, HK\$ 5 oraz HK\$ 10.

W Hongkongu nie ma kontroli walutowej i waluty obce mogą być dowolnie wymieniane (również na chińskie RMB) w bankach, kantorach lub hotelach. Kurs dolara połączony z dolarem amerykańskim jest bardzo stabilny i wynosi aktualnie ok. HK\$ 7,76 za 1 USD. Podczas wymiany w banku pobierana jest opłata manipulacyjna w wysokości ok. 50 HK\$, nie obowiązująca dla posiadaczy kont osobistych. Kantory zazwyczaj nie pobierają dodatkowych opłat, ale poza nielicznymi wyjątkami kurs jest znacznie niższy od bankowego.

System miar i wag: angielski i metryczny.

Godziny urzędowania biur i banków

Większość biur urzęduje w godzinach 9-18 z godzinną przerwą na lunch zazwyczaj między 13 i 14. Godziny urzędowania w sobotę: 9-13. Większość banków otwarta jest w godzinach 9-16.30 w dni powszednie oraz 9-12.30 w sobotę. Sklepy otwarte są zazwyczaj od 10 do 20 a dzielnicach handlowych (Causeway Bay czy Mongkok) nawet do 22-23:00.

9.3 Zatrudnienie, pozwolenie na pracę

Posiadanie wizen turystycznej (Visitor Visa) nie upoważnia do pracy na terenie Hongkongu. Osoby przybywające do HKSAR w tym celu muszą posiadać wizę z pozwoleniem na pracę (Employment Visa) i muszą wykazać się dowodem, iż została im zaofe-

rowana praca na terenie Hongkongu. Podanie o wizę należy złożyć w najbliższej miejscowości zamieszkania Ambasadzie ChRL. Z niewielkimi wyjątkami, należy opuścić teren Hongkongu w celu otrzymania pozwolenia na pracę.

9.4 Bezpieczeństwo

Hongkong zalicza się do najbezpieczniejszych miejsc na świecie i napady, szczególnie na obcokrajowców należą do rzadkości. Zdarzają się jednak przypadki kradzieży. Bezpieczeństwa i przestrzegania prawa strzeże silna ponad 28-tysięczna armia policjantów. Rezydenci Hongkongu mają obowiązek posiadania przy sobie dowodu tożsamości (HK ID card). W razie jakichkolwiek problemów należy zadzwonić pod 24 godzinną gorącą linię 999.

Informacji dla turystów na temat bezpieczeństwa w Hongkongu można zasięgnąć (po angielsku) na witrynie Hong Kong Police Force: <http://www.info.gov.hk/police/aa-home/english/home-e.htm>

Hongkong jest popularnym miejscem do kupowania sprzętu fotograficznego i elektronicznego. Należy jednak przestrzec przed różnego rodzaju oszustwami, które najczęściej zdarzają się w sklepach przy ulicy Nathan Road w dzielnicy Tsim Sha Tsui w Kowloon. Należy zawsze upewnić się czy sprzęt posiada międzynarodową gwarancję podstemplowaną przez lokalnego dystrybutora i sklep. Proponowane ceny czasami mogą być zaskakująco niskie, za czym zazwyczaj kryje się jakieś oszustwo. Przykładowo, sprzęt używany bądź wadliwy może być sprzedawany jako nowy, wymagany jest zakup dodatkowych akcesoriów o znacznie wygórowanych cenach. Czasami sprzedawcy żądają zostawienia depozytu i sugerują powrót następnego dnia, kiedy okazuje się iż dany model jest niedostępny i zmuszają do zakupu innego, znacznie droższego lub utratę wpłaconego depozytu. W razie wpłacenia takiego depozytu należy upewnić się czy na rachunku wyszczególniona jest dokładnie marka i model sprzętu jaki chcemy zakupić. Bardzo częstym trikiem jest sprzedawanie akcesoriów, które powinny się za darmo znaleźć w komplecie. Bezwzględnie należy się również upewnić czy to co oglądamy w sklepie trafia do naszej torby. W razie jakichkolwiek problemów należy zgłosić się na posterunek policji. Konsulat Generalny RP nie pośredniczy w rozwiązywaniu tego rodzaju problemów.

9.5 Zakwaterowanie

Zakwaterowanie na terenie Hongkongu związane jest z dosyć dużymi kosztami. Generalnie wynajęcie dwuosobowego pokoju hotelowego waha się w granicach od 40-70 do 3000 USD. W niektórych okresach, szczególnie w czasie letnich wakacji oraz w okresie dużych międzynarodowych targów wskazane jest rezerwowanie miejsc z dosyć dużym wyprzedzeniem.

Osoby przylatujące do Hongkongu bez zarezerwowanych miejsc noclegowych mogą zgłosić się do centrum rezerwacyjnego Hong Kong Hotels Association (tel. 2383 8380) na lotnisku Chek Lap Kok. Pracownicy tego biura podobnie jak i liczne agencje turystyczne w Hongkongu są w stanie zorganizować zakwaterowanie z 40-50% zniżką

w stosunku do „oficjalnych” cen hotelowych. Inne rekomendowane biura pośredniczące w organizowaniu miejsc hotelowych to Phoenix Services (tel. 2722 7378, fax. 2369 8884), room A, 7th floor, Milton Mansion, 96 Nathan Road, Tsim Sha Tsui, Kowloon lub Travel Services (tel. 2375 2222, fax. 2375 2233, <http://www.traveller.com.hk>), room 1012, Silvercord Tower I, 30 Canton Road, Tsim Sha Tsui, Kowloon.

Duża konkurencja, prawo ograniczające sprzedaż gruntów oraz zapotrzebowanie sprawiają, iż hotele na terenie Hongkongu utrzymują najwyższy standard. Do rachunku doliczany jest 3% podatek rządowy (government tax) oraz 10% za usługę (service).

Hotele

Większość hoteli oferuje nowoczesny wystrój i bogatą gamę usług obejmujących 24-godzinny room service, w każdym pokoju znajduje się telefon a w łazienkach zainstalowane jest uniwersalne gniazdko elektryczne dla maszynki do golenia.

W wielu hotelach znajdziemy takie usługi i udogodnienia jak: lodówka, barek, telewizor kolorowy z telewizją kablową lub satelitarną, radio, usługi pralnicze, telefon z połączeniami IDD (uwaga na wysokie koszty takich połączeń – znacznie taniej jest kupić kartę telefoniczną i skorzystać z licznych telefonów publicznych), Internet, sejfy, możliwość skorzystania z wycieczek turystycznych po mieście, wypożyczanie samochodów (uwaga na lewostronny ruch) lub transport hotelowy. Do hotelu z lotniska dojechać można uprzednio zamówionym środkiem transportu lub pociągiem (tzw. Airport Express) i dalej taksówką lub autobusem.

Poniżej wymieniamy hotele w których najczęściej zatrzymują się polscy turyści i biznesmeni. Większość z nich oferuje okresowe zniżki.

Wyspa Hongkong:

Nazwa	Telefon	Faks
Century Hong Kong Hotel	2598 8888	2598 8866
The Excelsior Hong Kong	2894 8888	2895 6459
New Cathay Hotel	2577 8211	2576 9365
Newton Hotel Hong Kong	2807 2333	2807 1221
The Park Lane Hong Kong	2293 8888	2576 7853
Renaissance Harbour View Hotel, Hong Kong	2802 8888	2802 8833
South Pacific Hotel	2572 3838	2893 7773
The Wesley Hong Kong	2866 6688	2866 6633
The Warney Hotel	2861 1000	2865 6023

Kowloon

Nazwa	Telefon	Faks
Eaton Hotel Hong Kong	2782 1818	2771 0043
Great Eagle Hotel	2375 1133	2375 6611
Holiday Inn Golden Mile Hong Kong	2369 3111	2369 8016
The Hong Kong Hotel	2113 0088	2113 0011
The Marco Polo, Hong Kong	2113 0888	2113 0022
Miramar	2368 1111	2369 1788
Nikko	2739 1111	2311 3122

Nowe Terytoria/Wyspy Zewnętrzne

Nazwa	Telefon	Faks
Panda Hotel	2409 1111	2409 1818
Regal Airport Hotel	2286 8888	2286 8686

Tanie hotele

Wymienione poniżej hotele oferują usługi na znacznie niższym standardzie niż powyższe a ceny wahają się w granicach 20-40 USD za noc.

Anne Black Guest House (YWCA)

5 Man Fuk Road , Ho Man Tin, Kowloon

Tel. 2713 9211

Fax. 2761 1269

Booth Lodge (The Salvation Army)

11 Wing Sing Lane , Yau Ma Tei, Kowloon

Tel. 2771 9266

Fax. 2385 1140

Caritas Bianchi Lodge

4 Cliff Road , Yau Ma Tei, Kowloon

Tel. 2388 1111

Fax. 2770 6669

Caritas Lodge

134 Boundary Street , Kowloon City, Kowloon

Tel. 2339 3777

Fax. 2338 2864

Chungking House

Block A, 4/F & 5/F, Chungking Mansion 40 Nathan Road , Tsim Sha Tsui, Kowloon
Tel. 2366 5362
Fax. 2721 3570

Garden View International House

1 MacDonnell Road , Central District, Hong Kong Island
Tel. 2877 3737
Fax. 2845 6263

Holy Carpenter Guest House

1 Dyer Avenue , Hung Hom, Kowloon
Tel. 2362 0301
Fax. 2362 2193

Y.M.C.A. International House

23 Waterloo Road , Yau Ma Tei, Kowloon
Tel 2771 9111
Fax. 2771 5238

YWCA Building

No.38C Bonham Road , Central District, Hong Kong Island
Tel. 2915 2345

9.6 Ważne adresy

Izby branżowe

Lokalne firmy handlowe są najczęściej członkami branżowych izb handlowych. Część z tych stowarzyszeń podajemy w poniższym zestawieniu. Wybrano te izby, których profil odpowiada tym polskim branżom towarowym, które, zdaniem WEH, mają szansę zwiększenia sprzedaży w Hongkongu:

Hong Kong & Kowloon Timber Merchants Association
1/F, 50 Portland Street
Kowloon
Tel: (852) 2385 0464
Fax: (852) 2780 2334

Hong Kong & Kowloon General Association of Liquor Dealers and Distillers
Block A, &/F
300 Nathan Road
Kowloon
Tel: (852) 2815 2313,
Fax: (852) 2854 3229

The Hong Kong Food Traders Association
1/F, CMA Building
64-66 Connaught Road,
Central, Hong Kong
Tel: (852) 2542 8600
Fax: (852) 2541 4541
www.hkfc.org.hk

The Hong Kong Chamber of Small and Medium Businesses
Room 1806, Tower B,
Regent Centre
63 Wo Yi Hop Road, Kwai Chung
New Territories
Tel: (852) 2325 9789
Fax: (852) 2329 3749
<http://www.trade.net.hk/hkscmb>

The Hong Kong Association of the Pharmaceutical Industry
Room A, 13/F, Trust Tower
69 Johnston Road,
Wan Chai, Hong Kong
Tel: (852) 2528 3061-2

10. Sztuka prowadzenia negocjacji

Sposób zachowania jest bardzo ważnym elementem negocjacji, może nie widocznym na zewnątrz, ale mającym niejednokrotnie wpływ na atmosferę rozmów i jej efekty.

- Ubraniem biznesu w Hongkongu jest ciemny garnitur, jasna koszula i stonowany krawat. Nie do przyjęcia jest występowanie w czasie spotkań w koszulce polo, t- shircie czy koszulce z krótkim rękawem. Kobiety zajmujące się biznesem w Hongkongu występują z reguły w ciemnych kostiumach i jasnych bluzkach.
- Ranga delegacji. Chińczycy są niezwykle czuli na punkcie precedencji. Nie ma szans na spotkanie z szefem firmy osoba ze stanowiskiem handlowca, kierownika czy asystenta. Im wyższa ranga przyjeżdżającego, tym wyższy szczebel rozmówców. Firmy zagraniczne tradycyjnie podwyższają na wizytówce rangę swoich przedstawicieli. Sposobów na to jest wiele. Chińczycy również stosują metodę przedstawiając np. „Mr. Liu – Naczelnik w randze dyrektora”.
- Delegacje. O ile wcześniej nie zostały nawiązane kontakty handlowe poprzez wymianę korespondencji, uzgodniona tematyka rozmów, skład delegacji i czasokres wizyty, przyjeżdżający do Hongkongu na 3- 4 dni niezapowiedziany biznesmen nie ma żadnych szans na znalezienie odpowiedzialnego partnera. Dla lokalnych firm jest człowiekiem przypadkowym i mało wiarygodnym, wyjątek stanowią spotkania podczas imprez targowych.
- Wizytówki. Często występującym negatywnym zjawiskiem wśród firm polskich przyjeżdżających do Hongkongu jest brak wizytówek w języku angielskim. Prezentowana wizytówka w języku polskim ma dla odbiorcy znaczenie zerowe. Należy się również zaopatrzyć w ich wystarczającą ilość, gdyż Chińczycy kochają wymianę wizytówek. Dobrze przyjętym gestem jest wręczanie swojej wizytówki dwoma rękoma. Dla firm zajmujących się dużą wymianą handlową wskazane jest posiadanie wizytówki w języku angielskim i chińskim na odwrocie.
- W czasie rozmów i negocjacji źle jest przyjmowana gwałtowna gestykulacja czy wymachiwanie rękoma, fatalnym zwyczajem jest też poklepywanie rozmówcy, co często zdarza się polskim handlowcom.
- Chińczycy posiadają duże poczucie humoru sytuacyjnego, nie rozumieją jednak naszych dowcipów, wykluczone jest opowiadanie anegdot ze sfery damsko-męskiej, bo może to być źle rozumiane i obraźliwe dla słuchających. Sprawy seksu są przez Chińczyków traktowane bardzo poważnie. Nadmierny dowcipniś staje się niejednokrotnie udręką spotkania.

- Chińczycy zwyczajowo zapraszają na lunch lub kolację swoich rozmówców. Może się zdarzyć, że podczas miłego wieczoru serwowany jest alkohol, luźna atmosfera sprzyja wypiciu jednego czy dwóch drinków, zdarza się, że bohater wieczoru następnego dnia ma trudności z koncentracją podczas gdy partnerzy poruszają istotne szczegóły kontraktu.
- Konwersacja. Jeśli zapytasz kogoś „to jest czarne czy białe?”, odpowiedź typowo chińska będzie: „to nie jest bardzo szare”. Chińczycy obawiają się wyrazić nieprzyjemną lub negatywną sentencję wprost, stąd cały arsenał wyrażań-odnośników „nie” – „I will what I can do.”, „I will do my best...”, „I will think it over...”, „It might be difficult...”, „I will try...”, „It is not convenient...”
- Kiedy twój rozmówca przytakuje nie oznacza to, że się z tobą zgadza ale że ciebie słucha.
- Guanxi (nieformalne układy towarzyskie) jest warunkiem wstępnym do negocjacji w Chinach. Jeśli zostałeś przedstawiony przez właściwą osobę, otrzymasz ciepłe przywitanie. Jeśli będziesz musiał sam pukać do drzwi, natychmiast stworzy się dystans, który później jest trudno zniwelować.
- Chińczycy są umiejętnymi negocjatorami, dla których myślenie strategiczne jest formalnym tematem, obcokrajowiec może być z łatwością przytłumiony negocjacyjnymi technikami Chińczyków, gdyż oni nieustannie te techniki ulepszają.
- O ile my ciągle myślimy o biznesie jako kwestii instytucji i czytamy „Managera jednej minuty”, w Chinach nawet dzieci są zaznajomione z „36 strategiami” lub „Sztuką wojny” sformułowanymi przez Sun Tzu, słynnego stratega wojskowego z IV wieku p.n.e., co wykorzystują w życiu codziennym.
- Sekretem osiągnięcia sukcesu w Chinach jest to co Chińczycy nazywają „sztuka żucia pestek słonecznika”. Oznacza to posiadanie cierpliwości do zrozumienia różnic, opóźnień, oczywistych nieracjonalności lub przypadków złej woli. Jednakże oczekiwane korzyści, materialne lub niematerialne są nieporównanie wyższe.

Źródła:

- Ambasada RP w Hongkongu
- Konsulat RP
- „Mapa możliwości polskiego eksportu – kraje pozaunijne”, wydane przez Ministerstwo Gospodarki
- „Polak za granicą”, wydane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- „Szanghaj- Hongkong. Światowe miasta Azji. Poradnik dla polskich handlowców”
- artykuły z Gazety Wyborczej i Biuletynu MSZ
- dane z portalu exporter.pl